

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Острозька академія»

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

ГОЛОВА ПРИЙМАЛЬНОЇ КОМІСІЇ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
“ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ”

_____ проф. І.Д.Пасічник

23 лютого 2015 року

Програма

фахового вступного випробування

ОКР спеціаліста 7.03040101 Правознавство

ступінь магістра 8.03040101 Правознавство

ОСТРОГ-2015

Програма фахового випробування для вступників на навчання для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістра галузі знань 0304 Право зі спеціальностей 7.03040101 Правознавство та 8.03040101 Правознавство / Укладачі Попелюшко В. О., Ковальчук В. Б., Герасимчук О. П., Лідовець Р. А., Самолюк В. В. – Острог: НаУОА, 2015.

Програма схвалена і рекомендована до друку кафедрою теорії та історії держави і права (протокол № 8 від 19.02.2015), кафедрою правосуддя та кримінально-правових дисциплін (протокол №7 від 21.01.2015), кафедрою цивільно-правових дисциплін (протокол № 6 від 20.01.2015).

Програма розглянута та схвалена на засіданні Приймальної комісії НаУОА (Протокол №3 від 23 лютого 2015 р.)

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Г.С.Пастушок

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фахове випробування має на меті комплексну перевірку знань вступників, отриманих в результаті вивчення навчальних дисциплін, які передбачені освітньо-професійною програмою та навчальним планом освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра напряму підготовки 6.03040101. Вступник повинен продемонструвати фундаментальні та професійно-орієнтовані уміння та знання з різних галузей права і здатність вирішувати типові професійні завдання. На вступне випробування виносяться питання з таких галузей як: теорія держави і права, кримінальне право, кримінальний процес, цивільне право, цивільний процес. Окремі питання носять комплексний характер і мають на меті виявлення якості базового рівня підготовки вступника.

Вступники повинні **знати**:

- теоретичні основи цивільного, цивільного процесуального, кримінального та кримінального процесуального права;
- практику застосування цивільного, цивільного процесуального, кримінального та кримінального процесуального законодавства та пов'язані з цим проблеми;
- основні проблеми процесуальної доктрини і практики;
- основні наукові тенденції та вдосконалення законодавства.

Вступники повинні **вміти** :

- чітко формулювати та пояснювати поняття, що містяться в положеннях цивільного, цивільного процесуального, кримінального та кримінального процесуального законодавства;
- орієнтуватись в чинній законодавчій базі;
- глибоко аналізувати норми права;
- розмежовувати стадії правозастосування та знати їхні особливості;
- розв'язувати практичні ситуації, пов'язані з провадженням цивільних та кримінальних справ

ЗМІСТ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

1.1. ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Предмет та методи теорії держави і права

Теорія держави і права – фундаментальна наука. Характеристика предмету теорії держави і права. Функції теорії держави і права. Методи теорії держави і права. Теорія держави і права в системі гуманітарних наук і навчальних дисциплін.

Співвідношення суспільства, держави та права

Суспільство: його поняття і структура. Первіснообщинне (додержавне) суспільство. Держава – як основний політичний інститут суспільства. Проблема взаємозв'язку держави та права.

Основні теорії походження держави і права

Причини та умови виникнення держави і права. Особливості виникнення права. Основні теорії походження держави. Основні теорії виникнення права. Співвідношення суспільства і держави. Суспільство і право. Людина, держава і право.

Проблеми розуміння держави, її сутності і закономірностей розвитку

Держава – складне та історично розвиваюче суспільно-політичне явище. Плюралізм в розумінні і визначенні держави. Ознаки держави. Сутність держави. Економічна, соціальна і наукова основи держави. Закономірності розвитку держави. Співвідношення держави і права.

Державна влада

Поняття і властивості державної влади. Методи здійснення державної влади. Економічна, соціальна і морально-ідеологічна основи державної влади. Державна влада і ідеологія. Легітимність і легальність державної влади. Владовідношення. Об'єднання і розподіл влад. Державна влада і держава.

Форми державного правління

Сутність поняття “державне правління”. Види державного правління: а) монархія; б) республіка. Особливості побудови президентсько-парламентської республіки в Україні.

Форми державного устрою

Сутність поняття “форми державного устрою”. Типи державного устрою: а) унітарна держава; б) федерація; в) конфедерація. Особливості побудови унітарної держави в Україні.

Політичний (державний) режим

Теорія демократії. Тоталітаризм. Авторитаризм. Особливості побудови демократичної держави в Україні.

Механізм держави

Поняття і значення механізму держави. Структура механізму держави. Поняття і ознаки державного органу. Види органів держави. Бюрократія і бюрократизм в механізмі держави.

Правова держава та особливості її побудови в Україні

Сутність поняття “правова держава”. Принципи правової держави. Правова держава та громадянське суспільство. Особливості побудови правової держави в Україні.

Поняття, сутність і соціальна цінність права

Розуміння права в світовій та вітчизняній юриспруденції. Поняття права. Право і закон. Сутність права. Принципи права. Соціальна цінність і функції права.

Норми права

Поняття правової норми та її ознаки. Види правових норм. Структура правової норми. Зовнішнє вираження правових норм.

Форми (джерела) права. Правотворчість

Поняття і види форм (джерел права). Правотворчість. Правотворчий (законодавчий) процес і його етапи. Принципи і види правотворчості. Нормативно-правові акти України. Закон: його поняття і роль в демократичній державі. Межі дії нормативних актів. Систематизація нормативно-правових актів. Юридична техніка.

Система права і система законодавства

Поняття системи права. Система законодавства. Тенденції розвитку системи права і системи законодавства.

Правосвідомість і правова культура

Поняття правосвідомості. Структура правосвідомості. Види правосвідомості. Правова культура. Правовий нігілізм. Правове виховання і правове навчання.

Правові відносини

Поняття правовідносин. Зміст правовідносин. Суб'єкти права. Об'єкт правовідносин. Юридичні факти. Види правовідносин.

Тлумачення норм права

Поняття тлумачення. Способи тлумачення правових норм. Результати тлумачення. Суб'єкти тлумачення. Функції тлумачення.

Реалізація і застосування права. Юридичний процес

Реалізація права. Застосування права. Стадії застосування права. Акти застосування права. Пробіли в законодавстві. Застосування права по аналогії. Юридичний процес.

Поведінка людей в правовій сфері. Правомірна поведінка. Правопорушення

Поведінка людей і право. Правомірна поведінка. Правопорушення. Зловживання правом. Об'єктивне протиправне діяння.

Законодавство:

Юридична відповідальність

Поняття соціальної відповідальності. Поняття юридичної відповідальності. Цілі і функції юридичної відповідальності. Принципи юридичної відповідальності. Підстави юридичної відповідальності. Порядок накладення юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності. Юридична відповідальність і державний примус. Юридична відповідальність в системі юридичних категорій.

Законність і правопорядок

Законність – важлива правова категорія. Зміст законності. Вимоги законності. Основні принципи законності. Законність і законодавство. Гарантії законності. Правопорядок і суспільний порядок. Основні шляхи укріплення законності і правопорядку. . Правопорядок

Правові системи світу

Класифікація правових систем. Англосаксонська правова система. Романо-германська правова система. Мусульманська правова система. Соціалістична правова система. Система звичайного права.

Права і свободи людини і громадянина

Людина і право. Поняття прав і свобод людини і громадянина. Основні права і свободи людини і їх класифікація. Обов'язки людини і громадянина. Гарантія прав людини і громадянина. Правовий статус особи.

1.2. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

Загальна частина

Поняття, предмет, методи та завдання кримінального права. Наука кримінального права.

Поняття та предмет кримінального права. Метод кримінального права. Завдання і функції кримінального права. Наука кримінального права. Методи науки кримінального права. Система науки та позитивного кримінального права (законодавства). Зв'язок кримінального права та іншими галузями права. Історія розвитку кримінального права України в особах, їх працях.

Джерела, принципи і зв'язки кримінального права з іншими галузями права

Джерела, форми кримінального права. Принципи кримінального права. Зв'язок кримінального права з іншими галузями права.

Кримінальний закон: його поняття, чинність і тлумачення

Поняття, завдання, значення кримінального закону і його структура. Принципи чинності кримінального закону. Тлумачення кримінального закону. Видача злочинців.

Злочин, кримінальна відповідальність ті її підстави

Поняття та ознаки злочину. Класифікація злочинів. Поняття та підстави кримінальної відповідальності.

Склад злочину: його об'єкт та предмет

Поняття та значення складу злочину. Види складів злочину. Поняття та значення об'єкта злочину. Класифікація об'єктів злочинів. Предмет злочину

Об'єктивна сторона складу злочину

Поняття та ознаки об'єктивної сторони складу злочину. Суспільно небезпечне діяння (дія або бездіяльність). Наслідки злочину. Причинний зв'язок між суспільно небезпечним діянням та шкідливими наслідками. Факультативні ознаки об'єктивної сторони складу злочину

Суб'єкт злочину

Поняття і загальна характеристика суб'єкта злочину. Вік кримінальної відповідальності. Осудність та обмежена осудність. Неосудність. Відповідальність за злочини, вчинені у стані сп'яніння

Суб'єктивна сторона складу злочину

Поняття суб'єктивної сторони складу злочину. Поняття вини та її форми. Умисел та його види. Вина у форму необережності. Подвійна форма вини. Мотив вчинення злочину. Мета вчинення злочину. Помилка та її вплив на кримінальну відповідальність.

Стадії вчинення злочину

Поняття та види стадій вчинення злочину. Закінчений та незакінчений злочин. Готування до злочину. Замах на злочин. Добровільна відмова від вчинення злочину.

Співучасть у злочині

Поняття співучасті у злочині. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки співучасті. Форми співучасті у злочині. Види співучасників злочину. Причетність до злочину.

Множинність злочинів

Поняття та характерні ознаки множинності злочинів. Одиначний злочин. Форми множинності злочинів та їх правові наслідки.

Обставини, що виключають злочинність діяння

Поняття та види обставин, що виключають злочинність діяння. Необхідна оборона. Уявна оборона. Затримання особи, яка вчинила злочин. Крайня необхідність. Фізичний та психічний примус. Виконання наказу або розпорядження. Діяння, пов'язане з ризиком. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації.

Звільнення від кримінальної відповідальності

Поняття звільнення від кримінальної відповідальності та його види. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку зі зміною обстановки. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності притягнення до неї. Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності

Покарання: поняття, мета, система та види.

Поняття та ознаки кримінального покарання. Мета покарання. Поняття системи кримінальних покарань та її значення. Види покарань.

Призначення покарання.

Загальні засади призначення покарання. Призначення покарання за незакінчений злочин та за злочин, вчинений у співучасті. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом

Призначення покарання за сукупністю злочинів. Призначення покарання за сукупністю вироків

Правила складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення. Обчислення строків покарання.

Звільнення від покарання та його відбування.

Загальна характеристика звільнення від покарання та його відбування. Звільнення від відбування покарання з випробуванням. Звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до 7 років. Звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким. Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей до 3 років. Звільнення від покарання за хворобою. Звільнення від покарання на підставі акта амністії або помилування.

Судимість та її сутність

Поняття судимості, її кримінально-правові та загально правові наслідки. Погашення та зняття судимості.

Примусові заходи медичного характеру та примусове лікування.

Поняття та мета примусових заходів медичного характеру. Продовження, зміна або припинення застосування примусових заходів медичного характеру. Примусове лікування

Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх

Загальні засади кримінальної відповідальності неповнолітніх. Звільнення від кримінальної відповідальності неповнолітніх із застосуванням примусових заходів виховного характеру. Особливості покарання неповнолітніх за вчинення злочинів. Звільнення від покарання неповнолітніх. Погашення та зняття судимості з осіб, які вчинили злочини до досягнення 18-річного віку

Особлива частина

Поняття та система Особливої частини кримінального права. Наукові основи кваліфікації злочинів

Поняття та система Особливої частини кримінального права. Наукові основи кваліфікації злочинів

Злочини проти основ національної безпеки України

Загальна характеристика і класифікація злочинів проти основ національної безпеки. Сутність та класифікація дій, спрямованих на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади. Поняття територіальної цілісності і недоторканості України та кваліфікація посягання на них. Відмінність державної зради від шпигунства і їх класифікація

Посягання на життя державного чи громадського діяча: його відмежування від вбивства у зв'язку із виконанням особою її службового чи громадського обов'язку та кваліфікація. Диверсія: її відмінність від злочинів проти життя, здоров'я, власності та кваліфікація.

Злочини проти життя та здоров'я особи.

Загальна характеристика кримінально-правової охорони життя і здоров'я особи та класифікація цієї категорії злочинів. Сутність та класифікація умисних злочинів проти життя людини. Зміст та класифікація умисних злочинів проти здоров'я людини. Кваліфікація інших злочинів проти здоров'я людини.

Злочини проти волі, честі та гідності особи.

Загальна характеристика і класифікація злочинів проти волі, честі та гідності особи. Кваліфікація незаконного позбавлення волі або викрадення людини. Захоплення заручників: сутність, кваліфікація та відмежування від незаконного позбавлення волі та викрадення людини. Кваліфікація підміни дитини. Поняття і кваліфікація злочинів, пов'язаних з експлуатацією дітей. Сутність і кваліфікація незаконного поміщення особи в психіатричний заклад.

Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканності особи.

Загальна характеристика і класифікація злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності особи. Зґвалтування: кваліфікація та його відмежування від статевих зносин з особою, яка не досягла статевої зрілості. Насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом: кваліфікація та відмежування від зґвалтування. Примушування жінки чи чоловіка до вступу в статевий зв'язок та його кваліфікація. Поняття розбещення неповнолітніх та його кваліфікація.

Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини та громадянина

Загальна характеристика і класифікація злочинів проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини та громадянина. Злочини проти виборчих прав громадян та їх кваліфікація

Злочини проти трудових прав осіб та їх кваліфікація. Злочини проти цивільних і суміжних їм особистих прав осіб та їх кваліфікація. Злочини проти релігійних прав осіб та їх кваліфікація.

Злочини проти власності.

Загальна характеристика та класифікація злочинів проти власності. Корисливі посягання на власність, поєднані з розкраданням майна. Корисливі посягання на власність за відсутності ознак розкрадання. Некорисливі посягання на власність

Злочини у сфері господарської діяльності.

Загальна характеристика і класифікація злочинів у сфері господарської діяльності. Зміст і кваліфікація злочинів, що посягають на встановлений порядок здійснення підприємницької діяльності та окремих її видів. Злочини, що посягають на свободу підприємницької діяльності та їх кваліфікація. Сутність і кваліфікація злочинів у сфері фінансової і банківської діяльності. Злочини, що посягають на встановлений порядок виготовлення і використання документів у господарській діяльності та їх кваліфікація. Злочини у сфері господарської діяльності, пов'язані з банкрутство

Злочини проти довкілля

Загальна характеристика і кваліфікація злочинів проти екологічного середовища. Злочини в сфері організації та управління екологічною безпекою і їх кваліфікація. Злочини, що посягають на земельні ресурси та надра і їх кваліфікація. Злочини, що посягають на рослинний світ і їх кваліфікація. Злочини, що посягають на звіринні та рибні ресурси і їх кваліфікація. Злочини, що посягають на водні ресурси і їх кваліфікація. Злочини, що посягають на атмосферне повітря і їх кваліфікація.

Злочини проти громадської безпеки

Загальна характеристика і кваліфікація злочинів проти громадської безпеки. Створення незаконних воєнізованих формувань, злочинних організацій та сприяння їх учасникам і укриття їх злочинної діяльності: зміст і кваліфікація. Бандитизм і терористичний акт: порівняльна характеристика і кваліфікація. Злочини проти порядку використання, транспортування, охорони та зберігання зброї, вибухових матеріалів, бойових припасів, радіоактивних та інших небезпечних речовин: суть і кваліфікація. Злочини проти пожежної та інформаційної безпеки: зміст і кваліфікація

Злочини проти безпеки виробництва.

Загальна характеристика і класифікація злочинів проти безпеки виробництва. Порушення вимог законодавства про охорону праці : суть і кваліфікація. Порушення правил безпеки виконання робіт з підвищеною небезпекою : зміст і кваліфікація. Порушення правил безпеки на вибухонебезпечних виробництвах: суть і кваліфікація. Порушення правил ядерної або радіаційної безпеки : зміст і кваліфікація. Порушення правил безпечного використання виготовленої продукції і безпечної експлуатації будівель та споруд : суть і кваліфікація.

Злочини проти руху та експлуатації транспорту

Загальна характеристика та класифікація злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту

Кваліфікація злочинів, вчинених працівниками залізничного, водного та повітряного транспорту

Кваліфікація злочинів працівниками, які не обов'язково повинні бути працівниками транспортних підприємств. Кваліфікація злочинів проти безпеки руху та експлуатації автомобільного транспорту

Злочини проти громадського порядку та моральності.

Загальна характеристика і класифікація злочинів проти громадського порядку та моральності. Кваліфікація злочинів, спрямованих проти громадського порядку. Кваліфікація злочинів, спрямованих проти інтелектуальної та матеріальної культури суспільства. Кваліфікація злочинів, спрямованих проти моральності в суспільстві і нормального розвитку неповнолітніх.

Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення

Загальна характеристика і класифікація злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів та інших злочинів проти здоров'я населення. Кваліфікація злочинів у сфері виготовлення, вирощення та обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів та їх аналогів. Кваліфікація злочинів у сфері організації незаконного вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Кваліфікація злочинів, пов'язаних з неналежною організацією захисту здоров'я населення від поширення епіdemій, небезпечних біологічних агентів, токсинів чи радіоактивного забруднення продуктів харчування чи іншої продукції.

Злочини у сфері охорони державної таємниці, недоторканості державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації.

Загальна характеристика і класифікація злочинів у сфері охорони державної таємниці, недоторканості державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації. Кваліфікація злочинів спрямованих на охорону державної таємниці. Кваліфікація злочинів, спрямованих на охорону недоторканості державних кордонів України. Кваліфікація злочинів, спрямованих на забезпечення призову та мобілізації до лав Збройних сил України.

Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян.

Загальна характеристика і класифікація злочинів спрямованих проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян. Кваліфікація злочинів спрямованих проти державних та інших символів. Кваліфікація злочинів спрямованих проти особи державних, громадських діячів, працівників правоохоронних органів, членів громадських формувань з охорони громадського порядку, державного кордону або військовослужбовців. Кваліфікація злочинів, спрямованих проти майна державних, громадських діячів, працівників правоохоронних органів, інших службових осіб чи громадян, які виконують громадський обов'язок. Кваліфікація самоуправства і примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань. Кваліфікація злочинів спрямованих проти порядку виготовлення, використання або зберігання документів, їх бланків, штампів, печаток. Кваліфікація злочинів, спрямованих на незаконне отримання інформації та пошкодження ліній зв'язку.

Злочини у сфері використання ЕОМ (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електров'язку.

Загальна характеристика і класифікація злочинів у сфері використання ЕОМ, їх систем та мереж і мереж електров'язку. Кваліфікація несанкціонованого втручання в роботу ЕОМ (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електров'язку.

Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг

Загальна характеристика і класифікація злочинів у сфері службової діяльності

Умисні злочини пов'язані із зловживанням владою, службовим становищем, їх перевищенням

Кваліфікація службової недбалості

Кваліфікація службового підроблення

Кваліфікація злочинів, пов'язаних з отриманням неправомірної вигоди

Тема 19. Злочини проти правосуддя

Загальна характеристика і кваліфікація злочинів проти правосуддя

Кваліфікація злочинів, що негативно впливають на здійснення дізнання, досудового слідства, прокурорського нагляду і суду

Кваліфікація злочинів, що негативно впливають на життя, здоров'я, безпеку суддів, народних засідателів та їх майна

Кваліфікація злочинів, що спрямовані проти забезпечення і реалізації права особи на захист

Кваліфікація злочинів, що спрямовані проти життя, здоров'я захисника чи представника або їх майна

Кваліфікація злочинів, що спрямовані проти виконання вироків і судових рішень

Тема 20. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби

Загальна характеристика і кваліфікація злочинів проти встановленого порядку несення військової служби

Злочини проти порядку підлеглості і військової честі

Злочини проти порядку проходження військової служби

Злочини проти порядку користуванням військовим майном і експлуатації військової техніки

Злочини проти порядку несення різних видів військової служби

Злочини проти порядку збереження військової таємниці

Військові службові злочини

Злочини проти порядку ведення бойових дій та законного використання символіки

Тема 21. Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку

Загальна характеристика злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку

Кваліфікація злочинів проти миру

Кваліфікація злочинів проти безпеки людства

Кваліфікація злочинів проти міжнародного правопорядку

1.3. КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Поняття, суть, завдання кримінального процесу України. Кримінальний процесуальний закон та засади кримінального провадження

Поняття, суть та завдання кримінального процесу. Предмет та система курсу.

Поняття кримінального процесу, його історичні форми та види. Правосуддя і кримінальний процес. Кримінальна процесуальна діяльність і кримінальні процесуальні відносини. Система кримінального процесу. Стадії кримінального процесу. Завдання кримінального процесу. Основні кримінальні процесуальні поняття. Кримінальні процесуальні функції. Кримінальна процесуальна форма. Кримінальні процесуальні гарантії (правосуддя та прав, свобод і законних інтересів особи). Кримінальні процесуальні акти. Їх види і значення. Кримінальна процесуальна доктрина (наука), її предмет, система і методи. Кримінальна процесуальна наука і суміжні галузі знань. Кримінальний процес як навчальна дисципліна.

Кримінальний процесуальний закон та кримінальне процесуальне право України.

Кримінальний процесуальний закон. Виникнення та основні етапи розвитку кримінального процесуального законодавства України. Чинне кримінальне процесуальне законодавство України. Кримінальне процесуальне право України. Його джерела, структура. Система кримінального процесуального права України. Кримінальні процесуальні норми. Їх види і структура. Механізм кримінального процесуального регулювання. Переконавання, примус і відповідальність в механізмі

кримінального процесуального регулювання. Реалізація (застосування) норм кримінального процесуального права. Застосування засад кримінального провадження. Аналогія та преюдиції. Дія КПК України в просторі, часі та за колом осіб.

Засади кримінального провадження

Поняття та значення засад кримінального провадження. Засади кримінального провадження та засади устрою (організації) органів кримінальної юстиції. Класифікація засад кримінального провадження. Засади кримінального провадження і загальні положення стадій кримінального провадження. Система і загальна характеристика засад кримінального провадження. Верховенство права. Законність. Рівність перед законом і судом. Повага до людської гідності. Забезпечення права на свободу та особисту недоторканність. Недоторканість житла та іншого володіння особи. Таємниця спілкування. Невтручання в приватне життя. Недоторканість права власності. Презумпція невинуватості. Забезпечення доведеності вини. Свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї. Заборона двічі притягувати до кримінальної відповідальності за одне і те саме правопорушення. Забезпечення права на захист. Доступ до правосуддя. Обов'язковість судових рішень. Змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і доведенні перед судом їх переконливості. Безпосередність дослідження показань, речей і документів. Забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності. Публічність. Диспозитивність. Гласність і відкритість судового провадження та його повне фіксування технічними засобами. Розумні строки. Мова, якою здійснюється кримінальне провадження.

Учасники кримінального провадження. Докази і доказування у кримінальному провадженні. Загальні умови кримінального провадження

Суд, сторони та інші учасники кримінального провадження. Забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві. Поняття суб'єктів кримінального провадження та їх класифікація. Здійснення правосуддя судом. Склад суду. Підсудність та її види. Автоматизована система документообігу в судах.

Сторона обвинувачення. Прокурор та його процесуальний статус. Призначення та заміна прокурора. Органи досудового розслідування злочинів і кримінальних проступків. Керівник органу досудового розслідування та його процесуальний статус. Слідчий органу досудового розслідування та його процесуальний статус. Оперативні підрозділи та співробітники оперативних підрозділів. Їх процесуальний статус.

Сторона захисту. Підозрюваний та його процесуальний статус. Обвинувачений (підсудний) та його процесуальний статус. Виправданий, засуджений та їх процесуальний статус. Законний представник підозрюваного, обвинуваченого, його процесуальний статус. Захисник. Загальні правила участі захисника у кримінальному провадженні. Процесуальний статус захисника. Залучення захисника. Обов'язкова участь захисника. Відмова від захисника, його заміна.

Потерпілий, його залучення до провадження. Процесуальний статус потерпілого. Представник, законний представник потерпілого, його процесуальний статус. Інші учасники кримінального провадження. Цивільний позивач та його процесуальний статус. Законний представник, представник цивільного позивача, його процесуальний статус. Цивільний відповідач та його процесуальний статус. Представник цивільного відповідача та його процесуальний статус. Свідок. Особи, які не можуть бути допитані як свідки. Процесуальний статус та відповідальність свідка. Перекладач, його процесуальний статус та відповідальність. Експерт, його процесуальний статус та відповідальність. Спеціаліст, його процесуальний статус та відповідальність. Секретар судового засідання, його повноваження. Судовий розпорядник, його повноваження. Відводи.

Обставини, що виключають участь слідчого судді, судді або присяжного в кримінальному провадженні. Недопустимість повторної участі судді в кримінальному провадженні. Наслідки відводу слідчого судді, судді. Підстави для відводу прокурора, слідчого. Підстави для відводу захисника, представника. Підстави для відводу спеціаліста, перекладача, експерта, секретаря судового засідання. Наслідки відводу слідчого, прокурора, захисника, представника, експерта, спеціаліста, перекладача. Заява про відвід та порядок вирішення питання про відвід.

Загальна характеристика заходів безпеки до осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві. Особи, до яких застосовуються заходи безпеки. Види заходів безпеки. Процесуальні способи нерозголошення відомостей про особу, взятої під захист.

Докази і доказування

Гносеологія (теорія пізнання) – методологічна основа доказів і доказування. Поняття, характер і зміст істини в кримінальному судочинстві. Встановлення істини – мета доказування. Доказове право.

Поняття та види доказів. Належність і допустимість/недопустимість доказів. Визнання доказів недопустимими. Преюдиція щодо допустимості доказів. Класифікація доказів: первинні та похідні, особисті та речові, прямі та непрямі; обвинувальні та виправдовувальні. Предмет доказування та його види. Предмет обвинувачення та склад злочину. Межі доказування. Поняття доказування та його структура. Версії та їх роль в процесі доказування. Збирання доказів. Перевірка доказів. Оцінка доказів. Обов'язок доказування.

Показання як вид доказів. Суб'єкти показань. Предмет показань підозрюваного, обвинуваченого, підсудного свідка, потерпілого, експерта. Процесуальний порядок отримання показань. З'ясування достовірності показань свідка. Показання з чужих слів та умови визнання їх судовими доказами.

Поняття та види речових доказів. Поняття та види документів. Документ як речовий доказ. Процесуальний порядок надання документів. Зберігання речових доказів і документів та вирішення питання про них. Поняття висновку експерта. Залучення експерта особою та доручення про проведення експертизи слідчим, суддею чи судом. Форма та зміст висновку експерта.

Фіксування кримінального провадження. Процесуальні рішення. Повідомлення. Форми фіксування кримінального провадження та їх загальна характеристика. Протокол ходу і результатів проведення процесуальних дій, додатки до протоколу. Застосування технічних засобів фіксування кримінального провадження. Журнал судового засідання. Реєстр матеріалів досудового розслідування. Поняття та значення процесуальних рішень. Процесуальні рішення органів досудового розслідування, прокурора. Процесуальні рішення слідчого судді, суду. Поняття та зміст повідомлень у кримінальному провадженні.

Процесуальні строки. Процесуальні витрати

Поняття і значення процесуальних строків. Обчислення процесуальних строків. Додержання і поновлення процесуальних строків. Поняття та види процесуальних витрат. Визначення розміру процесуальних витрат. Розподіл та рішення щодо процесуальних витрат.

Відшкодування (компенсація) шкоди у кримінальному провадженні. Цивільний позов

Поняття, значення та способи (шляхи) відшкодування (компенсації) шкоди потерпілому. Цивільний позов у кримінальному провадженні і його вирішення. Відшкодування (компенсація) шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю.

Заходи забезпечення кримінального провадження і підстави їх застосування

Поняття, значення та види заходів забезпечення кримінального провадження. Загальні правила застосування заходів кримінального провадження. Виклик слідчим, прокурором, судовий виклик. Привід, підстави та порядок його здійснення. Підстави та порядок накладення грошового стягнення. Підстави, наслідки та порядок тимчасового обмеження у користуванні спеціальним правом. Підстави та порядок відсторонення від посади. Підстави та порядок тимчасового доступу до речей та документів. Речі і документи, до яких заборонено доступ та які містять охоронювану законом таємницю. Підстави та порядок тимчасового вилучення майна. Підстави та порядок арешту майна. Скасування заходів забезпечення кримінального провадження.

Досудове розслідування

Запобіжні заходи. Затримання особи

Поняття, значення та види запобіжних заходів. Мета, підстави і обставини, що враховуються при обранні запобіжних заходів. Особисте зобов'язання. Особиста порука. Домашній арешт. Застава. Застосування електронних засобів контролю. Тримання під вартою.

Порядок звернення слідчого, прокурора до слідчого судді, суду про застосування запобіжних заходів. Затримання з метою приводу для розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу. Порядок розгляду клопотання про застосування запобіжних заходів та підстави їх застосування. Обов'язки, які можуть бути покладені на підсудного, обвинуваченого при обранні запобіжного заходу не пов'язаного з триманням під вартою. Строк дії ухвали про тримання під вартою та продовження строку тримання під вартою. Зміна запобіжного заходу. Порядок звільнення з-під

варти. Припинення запобіжних заходів. Загальні обов'язки слідчого судді щодо захисту прав особи, яка тримається під вартою чи незаконно позбавленої свободи.

Поняття та види затримання без ухвали слідчого судді, суду. Поняття, підстави та порядок законного затримання («кожним»). Поняття, підстави та порядок затримання уповноваженою службовою особою. Момент та строки затримання без ухвали слідчого судді, суду. Повноваження особи, відповідальної за перебування затриманих. Повідомлення близьких родичів, членів сім'ї та інших осіб про затримання особи.

Загальні умови досудового розслідування

Поняття, значення і завдання досудового розслідування. Форми досудового розслідування. Суб'єкти досудового розслідування. Початок досудового розслідування. Об'єднання і виділення матеріалів досудового розслідування. Місце проведення досудового розслідування. Строки досудового розслідування. Розгляд клопотань під час досудового розслідування. Ознайомлення з матеріалами досудового розслідування до його завершення. Недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування.

Слідчі (розшукові) дії

Поняття, значення та види слідчих (розшукових) дій. Співвідношення слідчих і розшукових дій. Співвідношення слідчих (розшукових) дій і інших процесуальних дій. Загальні вимоги до проведення слідчих (розшукових) дій. Допит. Допит свідка, потерпілого під час досудового розслідування в судовому засіданні. Особливості допиту малолітньої або неповнолітньої особи.

Пред'явлення для впізнання особи, речей, трупа. Протокол пред'явлення для впізнання. Проведення допиту, впізнання у режимі відео конференції під час досудового розслідування. Проникнення до житла чи іншого володіння особи. Обшук. Умови та порядок проведення обшуку житла чи іншого володіння особи. Огляд місцевості, приміщення, речей чи предметів. Огляд трупа. Огляд трупа пов'язаний з ексгумацією. Слідчий експеримент. Освідування особи. Підстави проведення експертизи. Обов'язкове проведення експертизи. Порядок залучення експерта стороною обвинувачення та стороною захисту. Отримання зразків для експертизи.

Негласні слідчі (розшукові) дії

Поняття та види негласних слідчих (розшукових) дій. Негласні слідчі і негласні розшукові дії. Загальні положення про негласні слідчі (розшукові) дії. Порядок отримання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії. Фіксація ходу і результатів негласних слідчих (розшукових) дій. Повідомлення осіб, щодо яких проводилися негласні слідчі (розшукові) дії. Заходи щодо захисту інформації, яка не використовується у кримінальному провадженні. Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у доказуванні та в інших цілях або передання інформації.

Засади невтручання у приватне спілкування. Втручання у приватне спілкування у ході кримінального провадження як виняток з цієї засади: загальні положення про втручання у приватне спілкування; види втручання у приватне спілкування; аудіо-, відеоконтроль особи; накладення арешту на кореспонденцію та її огляд і виїмка; зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, електронних інформаційних систем, фіксація та збереження інформації, знятої з цих мереж і систем. Дослідження інформації, отриманої при застосуванні технічних засобів.

Інші види негласних слідчих (розшукових) дій. Обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи. Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу. Спостереження за особою, річчю або місцем. Аудіо-, відеоконтроль місця. Контроль за вчиненням злочину та його види. Виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності злочинної групи чи злочинної організації. Засоби, що використовуються під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Негласне отримання зразків, необхідних для проведення дослідження. Використання конфіденційного співробітництва.

Закінчення досудового розслідування. Судовий розгляд кримінальної справи

Повідомлення про підозру. Поняття, значення та випадки повідомлення про підозру. Зміст, вручення та зміна повідомлення про підозру.

Зупинення досудового розслідування. Продовження строку досудового розслідування. Підстави та порядок супинення досудового розслідування. Розшук підозрюваного. Відновлення досудового розслідування. Загальні положення продовження строку досудового розслідування. Порядок продовження строку досудового розслідування.

Закінчення досудового розслідування. Поняття та форми закінчення досудового розслідування. Підстави та порядок закриття кримінальної справи з реабілітуючих (виправдувальних), nereабілітуючих (обвинувальних) та нейтральних (процесуальних) підстав. Підстави та порядок закриття кримінального провадження зі звільненням особи від кримінальної відповідальності. Підстави та порядок закінчення досудового розслідування, складання обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру. Відкриття матеріалів досудового розслідування іншій стороні. Форма та зміст обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів виховного та медичного характеру і реєстр матеріалів досудового розслідування. Передання обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів виховного, медичного характеру до суду і надання стороні захисту його копії та копії реєстру матеріалів досудового розслідування.

Особливості досудового розслідування кримінальних проступків (дізнання). Характеристика особливостей досудового розслідування кримінальних проступків (дізнання). Клопотання прокурора про розгляд обвинувального акта у спрощеному провадженні. Особливості спеціального досудового розслідування.

Оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування Поняття та значення оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування Предмет, суб'єкти та строки оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування, прокурора. Правові наслідки подання скарги, її розгляд та рішення слідчого судді за результатами розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, прокурора під час досудового розслідування. Оскарження недотримання розумних строків. Предмет та порядок оскарження ухвал слідчого судді під час досудового розслідування. Предмет, порядок оскарження та вирішення скарг слідчого на дії чи бездіяльність прокурора.

Підготовче провадження. Поняття та значення підготовчого провадження. Строки та порядок проведення підготовчого судового засідання. Рішення, які суд має прийняти в підготовчому судовому засіданні. Вирішення питань, пов'язаних з підготовкою до судового розгляду. Закінчення підготовчого провадження і призначення судового розгляду. Матеріали кримінального провадження (кримінальна справа) та право учасників судового провадження на ознайомлення з ними.

Судовий розгляд: Загальні положення судового розгляду; межі судового розгляду. Строки і загальний порядок судового розгляду. Незамінність складу суду. Запасний суддя. Головуючий у судовому засіданні. Безперервність судового розгляду. Наслідки неприбуття учасників судового розгляду. Права, обов'язки, присутніх в залі судового засідання. Заходи до порушників порядку судового засідання. Обрання, скасування, зміна запобіжного заходу в суді. Проведення експертизи за ухвалою суду. Застосування заходів забезпечення кримінального провадження та проведення слідчих (розшукових) дій під час судового провадження. Об'єднання і виділення матеріалів кримінального провадження. Зупинення судового провадження. Проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції під час судового провадження. Визначення меж судового розгляду. Зміна обвинувачення. Висунення додаткового обвинувачення. Погодження зміни обвинувачення, висунення нового обвинувачення та відмови від підтримання державного обвинувачення.

Судовий розгляд: процедура судового розгляду. Відкриття судового засідання та процесуальні дії, що здійснюються до початку судового розгляду. Початок судового розгляду. Роз'яснення обвинуваченому суті обвинувачення. Визначення обсягу доказів, що підлягають дослідженню, та порядку їх дослідження. Розгляд судом клопотань учасників судового провадження. Допит обвинуваченого, свідка потерпілого. Особливості допиту малолітнього або неповнолітнього свідка чи потерпілого. Допит експерта в суді. Пред'явлення для впізнання. Дослідження речових доказів, документів, звуко- і відеозаписів. Консультації і роз'яснення спеціаліста. Огляд на місці. Дії суду при встановленні в судовому засіданні неосудності обвинуваченого. Закінчення з'ясування обставин та перевірки їх доказами. Судові дебати. Останнє слово обвинуваченого. Таємниця наради суддів. Питання, що вирішуються судом при ухваленні вироку.

Судовий розгляд: судові рішення. Види судових рішень. Законність, обґрунтованість і вмотивованість судового рішення. Порядок ухвалення судових рішень, їх форма. Зміст ухвали. Види вироків. Зміст вироку. Ухвалення судового рішення і окрема думка судді. Проголошення

судового рішення. Звільнення обвинуваченого з-під варти. Заходи піклування про неповнолітніх, непрацездатних і збереження майна обвинуваченого. Виправлення описок і очевидних арифметичних помилок у судовому рішенні. Роз'яснення судового рішення.

Перегляд судового рішення та особливі порядки кримінального провадження

Особливі порядки провадження в суді першої інстанції. Спрощене провадження щодо кримінальних проступків. Провадження в суді присяжних. Порядок провадження в суді присяжних. Роз'яснення права на суд присяжних. Права і обов'язки присяжного. Виклик, відбір, приведення до присяги присяжних, усунення присяжного. Недопустимість незаконного впливу на присяжного. Порядок наради і голосування в суді присяжних.

Провадження в суді апеляційної інстанції. Поняття та значення провадження в суді апеляційної інстанції. Право на апеляційне оскарження. Порядок і строки апеляційного оскарження. Вимоги до апеляційної скарги. Дії суду першої інстанції після одержання апеляційних скарг. Прийняття апеляційної скарги судом апеляційної інстанції. Наслідки подання апеляційної скарги. Заперечення на апеляційну скаргу, відмова від апеляційної скарги, зміна і доповнення апеляційної скарги. Межі перегляду судом апеляційної інстанції. Апеляційний розгляд. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги. Підстави для скасування або міні судового рішення судом апеляційної інстанції. Підстави для призначення нового розгляду в суді першої інстанції та особливості нового розгляду в суді першої інстанції. Види та зміст судових рішень суду апеляційної інстанції. Недопустимість погіршення становища обвинуваченого. Порядок перевірки ухвал слідчого судді.

Провадження в суді касаційної інстанції. Суть, поняття, значення та завдання провадження в суді касаційної інстанції. Предмет та суб'єкти касаційного оскарження. Порядок і строки касаційного оскарження. Рух касаційної скарги в касаційному суді. Межі перегляду судом касаційної інстанції. Види касаційного провадження. Повноваження суду касаційної інстанції. Недопустимість погіршення правового становища підсудного, судові рішення суду касаційної інстанції.

Провадження в Верховному Суді України. Суть і завдання провадження в Верховному Суді України. Підстави для перегляду судових рішень Верховним Судом України, та суб'єкти права на звернення про перегляд судових рішень Верховним Судом України. Строк і порядок подання заяви про перегляд судового рішення Верховним Судом України. Рух справи до перегляду судового рішення Верховним Судом України. Повноваження Верховного Суду України за наслідками перегляду справи. Обов'язковість судових рішень Верховного Суду України.

Провадження за нововиявленими обставинами. Суть, поняття і завдання провадження за нововиявленими обставинами. Підстави для здійснення провадження за нововиявленими обставинами. Право, строк і порядок звернення про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами. Порядок здійснення перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами та рішення за наслідками такого розгляду.

Кримінальне провадження на підставі угод. Поняття, суть, завдання та значення провадження на підставі угод. Види, ініціювання та укладення угод. Зміст угод (про примирення і про визнання винуватості) та наслідки їх укладення і затвердження. Загальний порядок судового провадження на підставі угоди. Вирок на підставі угоди та наслідки невиконання угоди.

Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення. Поняття, значення і предмет кримінального провадження у формі приватного обвинувачення. Початок і порядок кримінального провадження у формі приватного обвинувачення.

Кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб. Поняття і суть провадження щодо окремої категорії осіб. Особи, щодо яких здійснюється особливий порядок кримінального провадження. Повідомлення про підозру і особливості порядку притягнення до кримінальної відповідальності, затримання, обрання запобіжного заходу щодо окремої категорії осіб.

Кримінальне провадження щодо неповнолітніх. Загальні правила кримінального провадження щодо неповнолітніх. Особливості предмета доказування у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх. Особливості досудового розслідування у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх. Особливості судового провадження щодо неповнолітніх. Особливості досудового розслідування і судового провадження щодо застосування примусових заходів виховного характеру до неповнолітніх, які не досягли віку кримінальної відповідальності.

Кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Поняття, підстави і умови кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Предмет доказування у кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Порядок досудового розслідування в кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Порядок судового розгляду у кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру та рішення, що можуть бути прийняті за його результатами.

Особливості провадження в окремих категоріях справ. Міжнародне співробітництво та кримінальне провадження зарубіжних країн.

Кримінальне провадження, яке містить відомості, що становлять державну таємницю. Підстави та особливості порядку кримінального провадження, яке містить відомості, що становлять державну таємницю. Особливості провадження експертизи у кримінальному провадженні, яке містить державну таємницю. Тема 34. Особливості кримінального провадження при розслідуванні кримінальних правопорушень, вчинених на території дипломатичних представництв, консульських установ, суден України. Службові особи, уповноважені на вчинення процесуальних дій на території дипломатичних представництв, консульських установ, суден України, види та порядок здійснення таких дій. Особливості затримання у кримінальному провадженні на території дипломатичних представництв, консульських установ, суден України. Місця проведення досудового розслідування кримінальних правопорушень на території дипломатичних представництв, консульських установ, суден України.

Відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження. Умови відновлення втрачених матеріалів кримінально провадження. Суб'єкти звернення до суду із заявою про відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження та підсудність таких заяв. Зміст та рух заяви про відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження. Судовий розгляд та судові рішення за результатами розгляду заяви про відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження.

Виконання судових рішень. Суть, завдання та значення стадії виконання судових рішень. Набрання судовим рішенням законної сили та його наслідки. Звернення судового рішення до виконання. Питання, які вирішуються судом під час виконання вироків. Порядок вирішення судом питань пов'язаних з виконанням вироку.

Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження. Поняття, суть і значення міжнародного співробітництва під час кримінального провадження. Засади та види міжнародного співробітництва під час кримінального провадження. Законодавство, що регулює міжнародне співробітництво під час кримінального провадження, його обсяг та зміст. Міжнародна правова допомога при проведенні процесуальних дій. Запит, доручення, його форма та зміст, розгляд та наслідки виконання. Порядок виконання запиту (доручення) на території України, оскарження рішення, дій чи бездіяльності органів державної влади, їх посадових чи службових осіб, відшкодування шкоди за втрати, пов'язаної з наданням міжнародної правової допомоги на території України. Видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція). Поняття та значення екстрадиції. Органи та порядок проведення екстрадиції. Межі кримінальної відповідальності виданої особи. Права особи, видача якої запитується. Запобіжні заходи для забезпечення екстрадиції. Види екстрадиції. Відмова в екстрадиції. Кримінальне провадження у порядку перейняття: поняття, порядок і умови. Наслідки передання кримінального провадження компетентному органу іноземної держави. Визнання та виконання вироків судів іноземних держав та передача засуджених осіб: поняття, підстави, умови та порядок. Розгляд та наслідки розгляду судом питання про приведення вироку суду іноземної держави у відповідність із законодавством України

Кримінальний процес зарубіжних держав. Загальна характеристика кримінального процесу континентальної Європи. Кримінальний процес Франції. Кримінальний процес ФРН. Загальна характеристика кримінального процесу англосаксонської правової системи. Кримінальний процес Англії. Кримінальний процес США. Загальна характеристика кримінального процесу Російської Федерації.

Цивільне право

Загальна характеристика цивільного права. Поняття цивільного права як галузі, науки, навчальної дисципліни. Предмет та система цивільного права як галузі права, науки та навчальної дисципліни. Цивільно-правовий метод регулювання суспільних відносин, його ознаки. Методи науки цивільного права. Функції цивільного права як галузі права. Цивільне право та інші юридичні науки. Значення науки цивільного права в проведенні ринкових реформ.

Загальна характеристика цивільного законодавства. Поняття і система цивільного законодавства, співвідношення галузі права та галузі законодавства. Структура цивільного законодавства. Дія цивільного законодавства за часом, у просторі та за колом осіб: зворотня сила закону. Прогалини в праві; аналогія права і аналогія закону як спосіб усунення прогалин в праві.

Загальна характеристика цивільного права зарубіжних країн. Необхідність вивчення зарубіжного цивільного права. Предмет, метод та система цивільного та торгівельного права зарубіжних країн. Дуалістична система приватного права (майнові та особисті немайнові відносини у багатьох західних країнах урегульовані двома галузями права – цивільного та торгівельного). Поділ права та публічне і приватне – є основоположним у західних країнах. Предмет регулювання публічного і приватного права. Джерела цивільного і торгівельного права зарубіжних країн (закони, підзаконні акти, судова практика, звичаї). Найважливіші світові кодифікації цивільного права – Французький цивільний кодекс і Німецьке цивільне укладення (їх характеристика). Основний зміст судової практики або прецедентного права Англії, США. Типові контракти у торгівельному обігу західних країн.

Поняття і особливості цивільних правовідносин. Поняття і особливості цивільних правовідносин. Елементи цивільно-правових відносин (суб'єкти, об'єктів, суб'єктивне цивільне право і суб'єктивний цивільний обов'язок). Цивільні правоздатність і дієздатність. Класифікація об'єктів цивільно-правових відносин: речі, дії, результати духовної та інтелектуальної творчості, особисті немайнові блага (честь, гідність, ім'я)

Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.

Цивільна правоздатність і дієздатність фізичної особи: виникнення, зміст і припинення, випадки обмеження. Визнання фізичної особи недієздатною. Співвідношення між правоздатністю і суб'єктивними (наявними) цивільними правами (як між можливістю і дійсністю). Дієздатність: повна, часткова, мінімальна, обмежена, повна недієздатність. Опіка і піклування.

Порядок і правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутнім та оголошення його померлим. Встановлення факту смерті. Правові наслідки повернення фізичної особи, оголошеного померлим. Ім'я і місце проживання фізичної особи (їх правове значення). Акти цивільного стану: які впливають на правове становище фізичної особи (акти про народження і смерть, вступ до шлюбу, розірвання шлюбу, усиновлення і встановлення батьківства) і які індивідуалізують фізичної особи шляхом присвоєння прізвища, імені та по батькові.

Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.

Поняття та ознаки юридичної особи, істотні ознаки юридичної особи: а) організаційна єдність; б) наявність відокремленого майна; в) виступ у цивільному обороті від свого імені; г) здатність нести самостійну майнову відповідальність; д) здатність бути позивачем або відповідачем у суді, або арбітражному чи третейському суді. Правоздатність і дієздатність юридичної особи; момент їх виникнення. Спеціальна правоздатність юридичної особи і її відміна від загальної (у фізичної особи). Право на найменування, виробничу марку, знаки для товарів, послуг, право на честь, гідність і ділову репутацію – складові цивільної правоздатності юридичної особи. Порядок виникнення і припинення юридичних осіб. Способи виникнення: розпорядчий, нормативно-явочний, дозвільний і договірний. Форми припинення юридичних осіб: реорганізація і ліквідація. Форми реорганізації (злиття, приєднання, поділ, виділ або перетворення). Санація (оздоровлення фінансового стану). Види юридичних осіб: акціонерні товариства (відкриті і закриті); товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю: повне товариство; командитне товариство; асоціації; корпорації; релігійні організації; політичні партії; різноманітні фонди (наприклад: Український Фонд культури; Український національний фонд допомоги інвалідам Чорнобилі, тощо). Держава та територіальні громади як суб'єкти цивільних правовідносин.

Універсальний характер право-дієздатності держави. Держава як носій політичної влади. Участь держави у цивільних правовідносинах через систему своїх органів. Держава як єдиний власник загальнодержавного майна, діє в особі спеціальних органів по управлінню держмайн timer (Фонд держмайна). Держава як суб'єкт у зовнішньоторговельних відносинах, у відносинах в особі фінансових органів (відносно майна без господарського, конфіскованого, виморочного, знахідок та інше). Адміністративно-територіальні одиниці України як суб'єкти цивільного права.

Об'єкти цивільних правовідносин.

Поняття і види об'єктів цивільних прав. Правовідносини як відносини між суб'єктами з приводу того чи іншого об'єкта. Види об'єктів речі, включаючи гроші та цінні папери, майнові права, дії (роботи) та послуги, результати творчої діяльності, службова та комерційна таємниця, особисті немайнові блага, інші матеріальні та нематеріальні блага. Класифікація речей. Майно. Речі: засоби виробництва і предмети споживання; речі, вилучені з цивільного обороту, обмежені в обороті і не вилучені з цивільного обороту; речі індивідуально визначені і родові; споживні і непоживні; плоди і доходи; гроші та валютні цінності. Майно – як певна річ або сукупність речей у тому числі гроші та інші цінні папери. Майно – як комплекс речей (будівельні споруди, устаткування, інвентар, сировина, права вимоги, борги та інше). Види цінних паперів: облігації внутрішніх республіканських і місцевих позик, акції, облігації підприємств, казначейські зобов'язання республіки, ощадні сертифікати, векселі, приватизаційні папери, коносамент, компенсаційний сертифікат. Особисті немайнові права як об'єкти цивільних правовідносин.

Види особистих немайнових прав, не пов'язаних з майновими, їх специфіка (відсутність економічного змісту грошової оцінки). Поділ особистих прав фізичних осіб на категорії:

- 1) права, які індивідуалізують громадянина (ім'я, честь, гідність);
- 2) права, що забезпечують особисту свободу громадян (недоторканість особистості, житла, право на обрання роду занять і місця проживання, таємницю листування та інше);
- 3) права, що виникають в результаті творчої діяльності особи;
- 4) права у зв'язку з вступом до сімейних правовідносин. Абсолютні і відносно особисті немайнові права.

Поняття захисту особистих немайнових прав. Способи захисту порушених особистих немайнових прав. Захист честі, гідності та ділової репутації. Зміст цивільно-правового захисту честі, гідності та ділової репутації. Правомочні суб'єкти даних правовідносин (громадяни і юридичні особи). Обов'язок та права позивача і відповідача при розгляді цивільної справи про спростування поширених відомостей, що не відповідають дійсності. Порядок спростування публікацій у пресі.

Підстави виникнення цивільних правовідносин, правочини.

Юридичні факти та їх класифікація: правочини, адміністративні акти, винаходи, раціоналізаторські пропозиції, твори науки, літератури, мистецтва, заподіяння шкоди іншій особі, події, інші дії, які не передбачені цивільним законодавством, але такі, що в силу загальних начал і змісту цивільного законодавства породжують цивільні правовідносини.

Поняття та види правочинів: одно-дво-багатосторонні правочини: концесуальні і реальні: платні і безплатні.

Умови дійсності правочинів: про форму правочину, про зміст правочину, про відповідність (єдність) волі і волевиявлення про сторони (їх дієздатність).

Правочини мнимі і удавані, нікчемні і заперечні.

Умовні правочини, які поділяються на відкладальні та скасувальні.

Строки в цивільному праві. Позовна давність.

Поняття і значення строків (термінів) у цивільному праві. Види строків (термінів): за джерелами встановлення поділяються на такі, що визначаються: 1) законом, 2) адміністративним актом; 3) угодою (договором); 4) рішенням суду. Строки гарантійні, претензійні, оперативного захисту, позовної давності, процесуальні. Зупинка перебігу і перерва строку позовної давності.

Представництво і довіреність.

Види довіреності. Форма і строк дії. (Законне) і добровільне або договірне. Повноваження представника. Довіреність. Види довіреності. Форма і строк дії. Передоручення. Умови і порядок оформлення передоручення. Припинення довіреності. Наслідки здійснення юридичних дій (угод) особою без повноважень або з перевищенням повноважень.

Здійснення та захист цивільних прав.

Здійснення суб'єктивних прав і виконання юридичних обов'язків. Способи здійснення суб'єктивного права. Встановлення межі здійснення суб'єктивних цивільних прав (ст. 5 ч. 2 ЦК України). Суб'єктивне цивільне право – міра можливої поведінки уповноваженої особи. “Принцип належного виконання обов'язку. Місце і строк виконання. Виконання обов'язку достроково і частинами. Способи забезпечення виконання зобов'язань: неустойка (штраф, пеня), застава, порука, завдаток, гарантія. Неустойка договірна і законна, виключна, залікова, альтернативна, штрафна. Способи захисту суб'єктивних прав.

Відповідальність у цивільному праві

Поняття і значення цивільно-правової відповідальності. Форми відповідальності (покладання додаткових обов'язків, відшкодування збитків, втрата завдатку або повернення його у подвійному розмірі другою стороною та інші). Види цивільно-правової відповідальності (договірна і позадоговірна). Солідарна і субсолідарна, повна, обмежена і підвищена відповідальність (при користуванні бібліотечним фондом). Умови (підстави) цивільно-правової відповідальності: протиправність поведінки, шкідливий результат, причинний зв'язок, вина особи. Форми вини (умисел, необережність). Змішана вина. Підстави звільнення від відповідальності.

Поняття спадкування.

Поняття спадкування. Види спадкування. Склад спадщини. Права та обов'язки, які не входять до складу спадщини. Відкриття спадщини. Місце відкриття спадщини. Спадкоємці. Право на спадкування. Усунення від права на спадкування. Спадкування частки у праві спільної сумісної власності. Спадкування права на відшкодування збитків, моральної шкоди та сплату неустойки. Спадкування обов'язку відшкодувати майнову шкоду (збитки) та моральну шкоду, яка була завдана спадкодавцем. Обов'язок спадкоємців відшкодувати витрати на утримання, догляд, лікування та поховання спадкодавця. Спадкування права на одержання страхових виплат (страхового відшкодування).

Спадкування за законом.

Підстави спадкування за законом. Черговість спадкування за законом. Зміна черговості одержання права на спадкування. Перша черга спадкоємців за законом. Друга черга спадкоємців за законом. Четверта черга спадкоємців за законом. П'ята черга спадкоємців за законом. Спадкування за правом представлення. Розмір частки у спадщині спадкоємців за законом.

Спадкування за заповітом.

Поняття заповіту. Право на заповіт. Право заповідача на призначення спадкоємців. Право заповідача на визначення обсягу спадщини, що має успадковуватися за заповітом. Право заповідача на заповідальний відказ. Право заповідача на покладення на спадкоємця інших обов'язків. Право на обов'язкову частку у спадщині. Підпризначення спадкоємців. Встановлення сервітуту у заповіті. Загальні вимоги до форми заповіту. Посвідчення заповіту. Секретний заповіт. Таємниця заповіту. Тлумачення заповіту. Недійсність заповіту.

Прийняття спадщини, оформлення спадкових прав.

Прийняття спадщини. Подання заяви про прийняття спадщини. Строки для прийняття спадщини. Прийняття заповідального відказу. Право на відмову від прийняття спадщини. Правові наслідки відмови від спадщини. Відумерлість спадщини. Поділ спадщини між спадкоємцями. Охорона спадкового майна. Управління спадщиною. Право заповідача на призначення виконавця заповіту. Призначення виконавця заповіту за ініціативою спадкоємців. Призначення виконавця заповіту нотаріусом. Згода особи на призначення її виконавцем заповіту. Право виконавця заповіту на відмову від здійснення своїх повноважень. Повноваження виконавця заповіту. Право виконавця заповіту на плату за виконання своїх повноважень. Контроль за виконанням заповіту. Право на оскарження дій виконавця заповіту. Строк чинності повноважень виконавця заповіту. Обов'язок спадкоємця звернутися за свідоцтвом про право на спадщину на нерухоме майно. Строк видачі свідоцтва про право на спадщину. Державна реєстрація права на спадщину. Внесення змін до свідоцтва про право на спадщину. Визнання недійсним свідоцтва про право на спадщину.

Загальні засади права власності.

Власність як економічна категорія. Поняття власності і права власності. Поняття права власності в об'єктивному і суб'єктивному значенні. Формування інституту права власності в період

ринкових реформ в Україні. Абсолютний характер права власності. Зміст права власності. Форми власності: державна, колективна, приватна. Способи набуття і припинення права власності (похідні, первісні, виробництво, специфікація, плоди і доходи). Момент виникнення права власності у набувача по договору. Правовстановлюючі документи власника майна.

Право приватної власності фізичної особи.

Поняття права приватної власності фізичної особи. Об'єкти права приватної власності фізичної особи. Спеціальний порядок набуття права власності фізичних осіб на окремі види майна. Умови, підстави виникнення і припинення права приватної власності фізичної особи (підстави універсальні (загальні) і спеціальні, первісні і похідні).

Право приватної власності юридичних осіб.

Суб'єкти відносин власності юридичних осіб (недержавні юридичні особи). Власність кооперативів як юридичних осіб – власність приватна. Члени кооперативу – суб'єкти права на майновий пай. Право власності господарських товариств акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, повні товариства, командитні. Право власності господарських об'єднань. (Суб'єкти права власності господарських об'єднань. Об'єкти права власності об'єднання і відповідальність по зобов'язанням). Власність громадських організацій. Джерела утворення власності. Невиробнича діяльність для задоволення соціальних потреб. Суб'єкт і об'єкт права власності громадських організацій.

Право державної і право комунальної власності.

Суб'єкт і об'єкти права державної власності. Суб'єкти і об'єкт права комунальної власності. Підстави виникнення права державної та комунальної власності. Зміст і здійснення права державної і комунальної власності. Право повного господарського відання і право оперативного управління як основні форми здійснення права державної та комунальної власності.

Право спільної власності.

Поняття права спільної власності. Підстави (способи) виникнення права спільної власності. Право спільної часткової власності. Право спільної сумісної власності на майно внаслідок спільної праці громадян. Спільна сумісна власність подружжя і членів сім'ї, підстави її виникнення. Особливості деяких різновидів права спільної власності: на житловий будинок (квартиру), селянського (фермерського) і особистого підсобного господарства за участю організацій (юридичних осіб); спільної власності територіальних громад.

Права на чуже майно.

Поняття речових прав на чуже майно. Види речових прав на чуже майно та їх характеристика. Підстави виникнення речових прав на чуже майно. Об'єкти речових прав, їх види. Суб'єкти речових прав та їх види. Підстави та порядок припинення речових прав на чуже майно. Захист речових прав на чуже майно. Поняття права володіння чужим майном. Підстави виникнення права володіння. Підстави припинення права володіння. Підстави встановлення сервітуту. Зміст сервітуту. Підстави припинення сервітуту.

Захист права власності

Основні цивільно-правові засоби захисту права власності (ст. 6 ЦКУ). (Визнання прав; відновлення становища, яке існувало до порушення права; компенсація моральної шкоди; стягнення збитків, неустойки та інші). Основні речово-правові засоби (віндикаційний позов, негаторний позов). Допоміжні речово-правові засоби (позови, про визнання права власності; про виключення майна з опису; про захист прав співвласника у разі виділу, поділу та продажу спільного майна). Спеціальні засоби захисту (позови про визнання угоди недійсною способи захисту права власності померлим та осіб, визнаних безвісно відсутніми або оголошеними померлими; способи захисту прав власника від неправомірного чи правомірного втручання державних органів. Віндикаційний позов. Його характерні особливості. Сторони віндикаційного позову. Предмет і підстави віндикаційного позову. Характерні особливості відповідача (володільця майна) по віндикаційному позову. Незаторний позов. Мета і речово-правовий характер негаторного позову. Предмет негаторного позову. Позов про виключення майна з опису (звільнення майна з-під арешту). Особи позивачів щодо позову про виключення майна з опису. Інші засоби захисту права власності: а) захист права власності осіб, визнаних безвісно відсутніми або оголошених померлими; б) засоби захисту прав власників, які порушують права власників, в) захист права власності за позовом про визнання угод недійсними; г)

зобов'язально-правові засоби захисту права власності (при невиконанні цивільно-правових зобов'язань).

Цивільно-правове регулювання відносин, пов'язаних з творчою діяльністю

Поняття творчої діяльності та інтелектуальної власності. Значення творчої інтелектуальної діяльності. Поняття творчості та її основні види (духовна і науково-технічна). Об'єкти інтелектуальної власності (результати творчої діяльності). Два самостійні правові інститути, що склалися в цивільному праві – авторське право і право промислової власності (патентне право). ЦК України результати інтелектуальної діяльності поділяє на три групи: право художньо-літературної власності, право промислової власності, засоби індивідуалізації цивільного обороту, товарів і послуг. Суб'єкти авторських відносин з творчою діяльністю. Суб'єкти авторських відносин і відносин промислової власності (прав і обов'язків). Істотні відмінності цивільно-правової охорони духової і науково-технічної творчості – є різні строки дії авторського і патентного права.

Поняття авторського права.

Поняття та джерела авторського права, його завдання. Об'єкти авторського права – лише твори, що мають певні ознаки: творчий характер і виражені в об'єктивній формі. Суб'єкти авторських відносин. Поняття “автор твору” і “суб'єкт авторського права” – їх зміст і значення. Авторське право первісне і похідне. Види співавторства: роздільне і нероздільне співавторство. Суб'єкт похідного авторського права. Суб'єктивне авторське право, його зміст та межі: право на недоторканість твору, на його обнародування, на публічне виконання: право на переклади творів, на розповсюдження шляхом продажу, на авторську винагороду та інше. Поняття суміжних прав (права виконавців на результати творчої діяльності). Суб'єкти суміжних прав. Об'єкти суміжних прав. Суб'єктивні суміжні права (Р – знак охорони суміжних прав). Строк охорони суміжних прав (особистих (немайнових) і майнових). Способи цивільно-правового захисту.

Поняття патентного права.

Право на винаходи, корисні моделі та промислові зразки. Поняття промислової власності (результати науково-технічної діяльності). Об'єкти правової охорони. Суб'єкти права на винаходи, корисні моделі та промислові зразки. Особисті немайнові права і майнові права суб'єктів права на винаходи, корисні моделі, промислові зразки. Обов'язки, що накладаються патентом. Право на раціоналізаторську пропозицію. Поняття та ознаки раціоналізаторської пропозиції. Права автора рацпропозиції (одержання винагороди). Право на селекційні досягнення. Суб'єкти правовідносин у процесі створення і використання сорту рослин. Об'єкт правової охорони – особисті немайнові права автору сорту, власника патенту або ліцензії. Права та обов'язки автора сорту – власника патенту (особисті немайнові та майнові). Право на селекційні досягнення в галузі тваринництва. Право на науково-технічну інформацію. Значення, види та зміст науково-технічної інформації в умовах ринкової економіки України. Національна система науково-технічної інформації та її завдання. Інформаційна продукція – об'єкт товарних відносин, які регулюються чинним законодавством. Умови надання науково-технічної інформаційної продукції (на комерційній або безплатній основі). Відповідальність за порушення законодавства про науково-технічну інформацію.

Правові засоби індивідуалізації учасників товарного обороту, товарів і послуг.

Право на фірмове найменування (фірму), його призначення для індивідуалізації підприємства, організації, відокремлення її підприємницької чи будь-якої діяльності. Право на знаки для товарів і послуг. Значення знаків для товарів і послуг. Поняття і види знаків для товарів і послуг. Основні функції знаків для товарів і послуг. Суб'єкти прав на знаки для товарів і послуг. Порядок одержання та чинність свідоцтва на знак. Захист прав на знаки для товарів і послуг (в адміністративному, змішаному або судовому порядку). Охорона товарного знака необмежена С продовження строку реєстрації на 10 років хоч і до 100 років). Право на найменування місця проходження товару – новий цивільно-правовий інститут, який тільки складається. (Природні та інші фактори географічного району також можуть зумовлювати певні якісні показники вироблюваного товару).

Загальна характеристика зобов'язальних правовідносин.

Поняття та склад зобов'язання. Суб'єкти зобов'язання. Об'єкти зобов'язання (поведінка зобов'язаної особи, дії осіб, тобто юридичні об'єкти і об'єкти матеріальні). Зміст зобов'язання. Підстави виникнення зобов'язань: угоди, адміністративні акти, заподіяння шкоди іншій особі, створення творів науки, літератури та інші. Система цивільних зобов'язань (договірні і недоговірні).

Цивільно-правовий договір.

Поняття, значення та функції договору в цивільному праві. Система цивільно-правових договорів: концесуальні, реальні, оплатні та безоплатні, абстрактні, казуальні, односторонні, двосторонні, попередні і основні, укладення яких передбачено попередніми договорами. Зміст і тлумачення договору, істотні і звичайні умови договору. Типові або зразкові договори. Публічний договір. Укладення, зміна та розірвання договору. Дві стадії погодження умов договору – оферти і акцепт. Укладення договорів на аукціоні. Продаж об'єктів малої приватизації за конкурсом. Продовження (продлонгація) договору на новий строк. Особливості змісту та порядку укладення окремих видів договорів.

Виконання зобов'язання. Припинення зобов'язання.

Поняття та принципи виконання зобов'язань. Суб'єкти виконання зобов'язань: заміна осіб у зобов'язанні, переведення боргу. Місце, строк та спосіб виконання зобов'язань. Виконання часткового та солідарного зобов'язання. Поняття та способи припинення зобов'язань. Окремі способи припинення зобов'язань, виконання зобов'язань. Зарахування. Угода сторін, як спосіб припинення зобов'язань, новація. Віступне. Прощення боргу (односторонній акт кредитора). Випадки і підстави одностороннього припинення зобов'язання. Припинення зобов'язання внаслідок: неможливості виконання, внаслідок збігу боржника і кредитора та внаслідок смерті громадянина або ліквідації юридичної особи.

Способи забезпечення виконання зобов'язань.

Поняття способів забезпечення виконання зобов'язань. Значення належного виконання зобов'язань. Окремі способи забезпечення виконання зобов'язань. Неустойка, види неустойок залікова, штрафна, виключна, альтернативна. Завдаток, аванс. Порука, функції і відповідальність поручителя. Гарантія, суб'єктивний склад учасників гарантії: субсидіарний характер відповідальності гаранта. Застава як спосіб забезпечення виконання зобов'язань; предмет застави. Види застави: 1) іпотека (застава землі, нерухомого майна, які залишаються у заставодавця). 2) товари в обороті або у переробці; 3) цінні папери; 4) майнові права; 5) заклад.

Цивільно-правова відповідальність за порушення зобов'язань.

Поняття та значення цивільно-правової відповідальності. Види цивільно-правової відповідальності. Види цивільно-правової відповідальності (договірної і позадоговірної). Часткове зобов'язання. Солідарні зобов'язання. Сусидіарна (додаткова) відповідальність. Умови (підстави) цивільно-правової відповідальності (протиправна поведінка, шкідливий результат такої поведінки, причинний зв'язок між протиправною поведінкою і шкодою, вина особи, яка заподіяла шкоду. Форми вини. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності).

Загальна характеристика договору купівлі-продажу.

Поняття та ознаки договору купівлі-продажу. Елементи договору купівлі-продажу. Істотні умови договору купівлі-продажу. Зміст договору купівлі-продажу. Строки в договорі купівлі-продажу. Окремі види договорів купівлі-продажу.

Характеристика окремих видів договору купівлі-продажу.

Поняття та ознаки договору поставки. Елементи договору поставки. Істотні умови договору поставки. Зміст договору поставки. Строки в договорі поставки. Окремі види договорів поставки.

Характеристика договорів дарування, ренти та довічного утримання.

Договір дарування. Предмет договору дарування. Форма договору дарування. Договір дарування з умовою передати дарунок у майбутньому. Пожертва та права жертвувача. Поняття договору ренти. Поняття договору довічного утримання (догляду). Форма договору довічного утримання (догляду). Припинення договору довічного утримання (догляду). Правові наслідки розірвання договору довічного утримання (догляду). Правові наслідки смерті набувача. Правові наслідки припинення юридичної особи-набувача.

Загальна характеристика договору найму (оренди).

Поняття та ознаки договору найму (оренди). Елементи договору найму (оренди). Істотні умови договору найму (оренди). Зміст договору найму (оренди). Строки в договорі найму (оренди). Окремі види договорів найму (оренди).

Характеристика окремих видів договору найму (оренди)

Договір прокату. Право наймача на відмову від договору прокату. Найм (оренда) земельної ділянки. Правове регулювання найму земельної ділянки. Найм (оренда) будівлі або іншої капітальної споруди. Найм (оренда) транспортного засобу. Особливості найму транспортного засобу з екіпажем, що його обслуговує. Договір лізингу. Правове регулювання лізингу. Види лізингу. Договір найму житла. Форма договору найму житла. Предмет договору найму житла. Сторони у договорі найму житла. Договір піднайму житла. Заміна наймача у договорі найму житла. Розірвання договору найму житла.

Позичка.

Договір позички. Право позичкодавця на відчуження речі. Обов'язки користувача. Розірвання договору позички. Припинення договору позички. Правові наслідки неповернення речі після закінчення строку користування нею.

Загальна характеристика договору підряду.

Поняття та ознаки договору підряду. Елементи договору підряду. Істотні умови договору підряду. Зміст договору підряду. Строки в договорі підряду. Окремі види договорів підряду. Поняття та правила договору підряду на капітальне будівництво.

Характеристика окремих видів договору підряду.

Договір побутового підряду. Будівельний підряд. Підряд на проектні та пошукові роботи. Договір підряду на проведення проектних і пошукових робіт. Підряд на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Відповідальність виконавця за порушення договору.

Загальна характеристика договорів про надання послуг.

Договір про надання послуг. Виконання договору про надання послуг. Плата за договором про надання послуг. Відшкодування виконавцеві фактичних витрат за договором про безоплатне надання послуг. Строк договору про надання послуг. Відповідальність виконавця за порушення договору про надання послуг. Розірвання договору про надання послуг.

Загальна характеристика договору перевезення.

Поняття та ознаки договору перевезення. Елементи договору перевезення. Істотні умови договору перевезення. Зміст договору перевезення. Строки в договорі перевезення. Окремі види договорів перевезення.

Загальна характеристика договору зберігання.

Поняття та ознаки договору зберігання. Елементи договору зберігання. Істотні умови договору зберігання. Зміст договору зберігання. Строки в договорі зберігання. Окремі види договорів зберігання.

Загальна характеристика договору страхування.

Поняття та ознаки договору страхування. Елементи договору страхування. Істотні умови договору страхування. Зміст договору страхування. Строки в договорі страхування. Окремі види договорів страхування.

Договори доручення та комісії.

Договір доручення. Договір комісії. Субкомісія. Звіт комісіонера. Прийняття комітентом виконання за договором комісії. Право комісіонера на відшкодування витрат, зроблених ним у зв'язку з виконанням договору комісії. Право комітента на відмову від договору комісії. Особливості окремих видів комісії.

Договір управління майном

Договір управління майном. Предмет договору управління майном. Форма договору управління майном. Установник управління. Управитель. Особа, яка набуває вигоди від майна, що передане в управління. Істотні умови договору управління майном. Строк договору управління майном. Права та обов'язки управителя. Здійснення управління майном. Передання в управління майна, що є предметом договору застави. Звернення стягнення на майно, передане в управління, за вимогою кредитора установника управління. Передання права управління майном іншій особі. Право управителя на плату. Відповідальність управителя. Припинення договору управління майном.

Загальна характеристика договору позики та кредитного договору.

Поняття та ознаки договору позики та кредитного договору. Елементи договору позики та кредитного договору. Істотні умови договору позики та кредитного договору. Зміст договору позики та кредитного договору. Строки в договорі позики та кредитного договору. Окремі види договорів позики та кредитного договору.

Договір банк. вкладу та банк. рахунку, факторинг.

Банківський вклад. Депозит. Договір банківського вкладу. Види банківських вкладів. Проценти на банківський вклад. Договір банківського вкладу на користь третьої особи. Ощадна книжка. Ощадний (депозитний) сертифікат. Договір банківського рахунку. Поняття договору факторингу. Предмет договору факторингу. Сторони у договорі факторингу.

Загальні положення про розрахунки

Розрахунки. Форми розрахунків. Види безготівкових розрахунків. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень. Розрахунки за акредитивом. Види акредитивів. Розрахунки за інкасовими дорученнями. Загальні положення про розрахунки за інкасовими дорученнями. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків. Загальні положення про розрахунки із застосуванням розрахункових чеків.

Розпорядження майн. правами інтелект. власності

Види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності. Ліцензійний договір. Типовий ліцензійний договір. Строк ліцензійного договору. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.

Комерційна концесія

Договір комерційної концесії. Предмет договору комерційної концесії. Сторони в договорі комерційної концесії. Договір комерційної субконцесії. Припинення договору комерційної концесії. Збереження чинності договору комерційної концесії у разі зміни сторін. Наслідки зміни торговельної марки чи іншого позначення правоволодільця. Наслідки припинення права, користування яким надано за договором комерційної концесії. Публічна концесія.

Договори про спільну діяльність

Загальні положення про спільну діяльність. Договір про спільну діяльність. Форма та умови договору про спільну діяльність. Просте товариство. Договір простого товариства. Відповідальність учасників за спільними зобов'язаннями. Розподіл прибутку. Виділ частки учасника на вимогу його кредитора. Припинення договору простого товариства. Відповідальність учасника, щодо якого договір простого товариства припинений.

: Загальна характеристика позадоговірних зобов'язань

Поняття та види недоговірних зобов'язань. Публічна обіцянка винагороди. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу. Вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з рятуванням майна іншої особи. Набуття, збереження майна без достатньої правової підстави. Повернення в натурі безпідставно набутого майна. Відшкодування доходів від безпідставно набутого майна і витрат на його утримання.

Загальні положення деліктних зобов'язань.

Відшкодування шкоди (деліктна відповідальність). Поняття та особливості деліктної відповідальності. Елементи складу цивільного правопорушення, протиправна поведінка, шкода, причинний зв'язок, вина. Протиправне порушення (делікт), протиправна дія, бездіяльність, шкода майнова, немайнова (моральна). Урахування вини потерпілого і матеріального становища фізичної особи, яка завдала шкоди. Відшкодування шкоди особою, яка застрахувала свою цивільну відповідальність. Відшкодування шкоди, завданої спільно кількома особами. Право зворотної вимоги до винної особи.

Характеристика окремих видів деліктних зобов'язань

Відшкодування шкоди, завданої малолітньою особою. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою після набуття нею повної цивільної дієздатності. Відшкодування шкоди, завданої кількома малолітніми,

неповнолітніми особами. Відшкодування шкоди батьками, позбавленими батьківських прав. Відшкодування шкоди, завданої недієздатною фізичною особою. Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена. Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою, яка не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними. Відшкодування шкоди, завданої правомірними діями. Відшкодування шкоди, завданої особою у разі здійснення нею права на самозахист. Відшкодування шкоди, завданої прийняттям закону про припинення права власності на певне майно. Відшкодування шкоди, завданої у стані крайньої необхідності. Відшкодування юридичною або фізичною особою шкоди, завданої їхнім працівником чи іншою особою. Відповідальність за шкоду, завдану органами влади та їх посадовими особами. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду. Відшкодування майнової шкоди фізичній особі, яка потерпіла від злочину. Відповідальність юридичної або фізичної особи за шкоду, завдану їхнім працівником чи іншою особою. Відповідальність за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки. Відшкодування ядерної шкоди. Відповідальність за шкоду, завдану ушкодженням здоров'я або смертю потерпілого. Відповідальність за шкоду, завдану внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).

Особливості відшкодування моральної шкоди

Підстави для компенсації моральної шкоди. Розмір компенсації за моральну шкоду. Особливості відшкодування моральної шкоди в окремих випадках. Особливості визначення розміру моральної шкоди та інші способи відновлення порушених немайнових прав.

ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Поняття цивільного процесу

Сутність цивільного процесу та його мета. Цивільний процес та цивільно-процесуальне право.

Джерела цивільного процесуального права. Цивільний процесуальний кодекс України та інші нормативно-правові акти. Судова практика. Цивільні процесуальні норми. Їх структура. Дія в часі і просторі. Процесуальна форма та її значення. Процесуальні гарантії. Види цивільного судочинства. Стадії цивільного процесу. Наука цивільного процесу та її місце в системі інших юридичних наук.

Принципи цивільного процесуального права України

Поняття принципів та їх значення. Система принципів та їх класифікація. Класифікація принципів залежно від нормативного закріплення (конституційні та закріплені законодавством про судочинство); залежно від місця в системі права (загально-правові, міжгалузеві, спеціальні); залежно від предмета регулювання (організаційні та функціональні). Система принципів цивільного процесу іноземних держав.

Цивільні процесуальні правовідносини

Поняття цивільних процесуальних правовідносин. Передумови виникнення цивільних процесуальних правовідносин: норми права, правосуб'єктність, юридичні факти. Юридичні факти як підстави виникнення цивільних процесуальних правовідносин. Об'єкт цивільних процесуальних правовідносин. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин, їх класифікація. Суб'єкти, які ведуть процес. Суб'єкти, які захищають власні інтереси. Суб'єкти, які захищають інтереси інших осіб. Зміст цивільних процесуальних правовідносин.

Сторони як суб'єкти процесуальних відносин

Поняття сторін у цивільному процесі, їх процесуальні права і обов'язки. Процесуальна співучасть. Мета, підстави, види співучасті. Процесуальні права й обов'язки співучасників. Належність сторін до справи. Поняття належних і неналежних сторін. Умови і процесуальний порядок зміни неналежної сторони. Правові наслідки зміни неналежної сторони. Процесуальне правонаступництво. Поняття і підстави правонаступництва. Порядок вступу в процес у справі правонаступника та його правове становище. Участь сторін у цивільному процесі іноземних держав.

Треті особи як суб'єкти процесуальних відносин

Поняття і види третіх осіб, їх права та обов'язки.

Треті особи, які заявляють самостійні вимоги. Підстави і процесуальний порядок вступу їх у процес, Процесуальні права й обов'язки. Відмінність від співучасників. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог. Підстави і процесуальний порядок притягнення (вступу) їх у процес. Процесу-

альні права й обов'язки. Відмінність від третіх осіб з самостійними вимогами і від співучасників. Особливості участі третіх осіб у справах про поновлення на роботі. Участь третіх осіб в цивільному процесі іноземних держав.

Органи прокуратури як суб'єкти процесуальних відносин

Завдання органів прокуратури в цивільному процесі. Підстави, процесуальні форми і види участі прокурора в цивільному процесі. Цивільна процесуальна правосуб'єктність прокурора. Участь прокурора а цивільному процесі у справі в суді першої інстанції. Участь прокурора в провадженні по оскарженню і перегляду судових рішень і ухвал. Участь прокурора в цивільному процесі іноземних держав.

Участь у процесі органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадян, яким надано законом право захищати права і свободи інших осіб

Мета, підстави і процесуальні форми участі участь у процесі органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадян, яким надано законом право захищати права і свободи інших осіб. Їх цивільна процесуальна правосуб'єктність. Участь органів державної влади, органів місцевого самоврядування в цивільному процесі. Участь профспілок у цивільному процесі. Участь у цивільному процесі підприємств, установ, організацій та окремих громадян з метою захисту прав інших осіб. Участь органів державного управління, місцевого самоврядування, організацій і громадян з метою захисту прав, свобод і охоронюваних законом інтересів інших осіб у цивільному процесі іноземних держав.

Представництво в цивільному процесі

Поняття та значення процесуального представництва. Види процесуального представництва.

Умови, необхідні для здійснення особою представництва в цивільному процесі: правоздатність, дієздатність, відсутність заборони закону, належне оформлення повноваження. Умови, що виключають можливість представництва. Права та обов'язки представника. Процесуально-правове становище представника при провадженні цивільних справ у суді першої інстанції. Процесуально-правове становище представника в провадженні по перевірці законності і обґрунтованості судових рішень та зверненні їх до виконання. Представництво в цивільному процесі іноземних держав.

Цивільні процесуальні строки, процесуальні витрати та засоби примусу

Поняття і значення процесуальних строків. Види процесуальних строків: встановлені законом і призначені судом; точно і відносно визначені; за тривалістю (в днях, місяцях, роках). Строки розгляду цивільних справ. Обчислення, зупинення, продовження і поновлення процесуальних строків. Поняття та види витрат та їх значення. Судовий збір. Витрати, пов'язані з розглядом справи в суді. Розподіл та відшкодування понесених витрат у справі.

Підвідомчість цивільних справ

Поняття і види підвідомчості. Загальні правила визначення підвідомчості цивільних справ суду.

Підвідомчість справ, що виникають з цивільних правовідносин. Підвідомчість спорів, що виникають з житлових правовідносин. Підвідомчість спорів, що виникають з авторських і суміжних прав. Підвідомчість спорів, що виникають з відносин, які врегульовані правом на відкриття, винаходи, корисні моделі, промислові зразки та знаки для товарів і послуг. Підвідомчість спорів, що виникають з шлюбно-сімейних правовідносин. Підвідомчість спорів, що виникають з трудових правовідносин. Підвідомчість справ, що виникають з екологічних правовідносин. Підвідомчість спорів, що виникають з кооперативних та інших правовідносин.

Підсудність цивільних справ

Поняття підсудності. Види підсудності: родова і територіальна. Види територіальної підсудності: загальна (за місцем перебування відповідача), альтернативна (за вибором позивача), договірна, виключна, по зв'язку справ. Правила визначення підсудності. Зміна підсудності. Наслідки порушення правил про підсудність. Порядок передачі справи з одного суду до іншого. Правові наслідки порушення правил підсудності.

Судові докази і доказування

Характеристика окремих видів доказів. Пояснення сторін і третіх осіб. Показання свідків. Процесуальний порядок допиту свідків, їх права та обов'язки. Письмові докази, їх види, порядок витребування. Речові докази. Порядок їх подання і зберігання. Огляд на місці. Експертиза в цивільному процесі. Підстави для її проведення. Порядок проведення. Висновки експерта.

Процесуальні права й обов'язки експерта. Забезпечення доказів. Судові доручення. Докази і доказування в цивільному процесі іноземних держав. Процес доказування. Мета та завдання доказування. Предмет та межі доказування. Визначення предмета доказування за конкретними цивільними справами. Розподіл між сторонами обов'язку щодо доказування. Роль суду у збиранні доказів. Факти, що не потребують доказування та преюдиції. Поняття і види доказів. Фактичні дані та засоби доказування. Доказові факти. Належність та допустимість доказів. Оцінка доказів. Класифікація доказів: прямі та непрямі; первинні та похідні; усні та письмові; особисті та речові.

Позов та право на позов

Поняття і сутність позовного провадження. Поняття та юридична природа позову. Елементи та види позовів. Право на позов і право на подання позову. Позовна заява як процесуальна форма виразу позову, її зміст і форма. Об'єднання в позовній заяві кількох вимог, пов'язаних між собою. Порядок виправлення недоліків позовної заяви. Процесуальний порядок подання позивної заяви. Наслідки його недотримання. Прийняття позовної заяви. Підстави для відмови у прийнятті. Захист інтересів відповідача. Заперечення проти позову: матеріально-правові та процесуальні. Зустрічний позов, порядок його подання. Об'єднання і роз'єднання позовів. Процесуальні засоби, що забезпечують відповідачу захист своїх інтересів проти позову. Зміни в позовному спорі. Забезпечення позову. Підстави, порядок, зміна і скасування забезпечення позову. Відповідальність за порушення заходів щодо забезпечення позову. Право відповідача на стягнення з позивача збитків, завданих йому забезпеченням позову. Процесуальні засоби порушення цивільної справи в судах іноземних держав.

Провадження у справі до судового розгляду

Підготовка справи до судового розгляду як стадія цивільного процесу, її мета та завдання. Процесуальний порядок підготовки цивільних справ до судового розгляду. Процесуальні дії судді у ході підготовки справи. Судові виклики і повідомлення. Призначення справи до судового розгляду. Процесуальна діяльність осіб, які беруть участь у справі. Попереднє судове засідання.

Судовий розгляд цивільних справ.

Значення стадії судового розгляду цивільних справ. Поняття судового засідання. Види судового розгляду цивільних справ. Етапи судового розгляду справи та їх зміст: підготовка, розгляд справи по суті, судові дебати, постановлення та проголошення судового рішення. Ускладнення в процесі судового розгляду цивільних справ. Відкладення розгляду справи. Зупинення провадження у справі. Закриття провадження у справі. Залишення заяви без розгляду. Фіксування цивільного процесу та протоколи. Право ознайомлення з протоколом і подання зауважень на протокол. Розгляд цивільних справ в судах іноземних держав.

Рішення суду першої інстанції

Поняття і види судових постанов. Суть і значення судового рішення. Вимоги, яким має відповідати судове рішення. Умови прав осудності рішень. Зміст судового рішення. Негайне виконання, визначення порядку виконання, надання відстрочки і розстрочки виконання. Усунення недоліків судового рішення судом, який його виніс: виправлення описок і явних арифметичних помилок, винесення додаткового рішення, роз'яснення рішення. Набрання рішенням законної сили. Поняття законної сили, значення і правові наслідки законної сили судових рішень. Ухвали суду першої інстанції, поняття, зміст, види. Законна сила судових ухвал. Окремі ухвали, їх зміст і значення. Рішення суду в цивільному процесі іноземних держав.

Особливості заочного розгляду справи

Поняття заочного розгляду. Умови заочного розгляду. Заочне рішення. Порядок перегляду заочного рішення.

Наказне провадження

Суть і значення наказного провадження. Процесуальні засоби і порядок порушення процесу у справах. Особи, які беруть участь у справах наказного провадження. Процесуальний порядок розгляду справ наказного провадження. Судовий наказ. Скасування та оскарження рішень суду у справах наказного провадження.

Окреме провадження

Суть і значення окремого провадження. Процесуальні засоби і порядок порушення процесу у справах. Особи, які беруть участь у справах окремого провадження. Процесуальний порядок розгляду справ окремого провадження.

Апеляційне провадження.

Суть і значення апеляційного оскарження і перевірки рішень і ухвал суду першої інстанції.

Право апеляційного оскарження рішень і ухвал суду першої інстанції та процесуальний порядок його реалізації. Зміст апеляції.

Процесуальний порядок і строки розгляду справ в апеляційній інстанції. Підготовка і розгляд справи судом апеляційної інстанції. Повноваження суду апеляційної інстанції. Підстави для скасування рішення, зміни і прийняття нового рішення. Апеляційне оскарження і перевірка ухвал суду першої інстанції. Рішення і ухвали суду апеляційної інстанції.

Касаційне провадження

Суть і значення касаційного оскарження і перевірки рішень і ухвал суду першої та апеляційної інстанцій. Право касаційного оскарження рішень і ухвал суду та процесуальний порядок його реалізації. Зміст касаційної скарги (подання). Процесуальний порядок і строки розгляду справ у касаційній інстанції. Передача справи на касаційний розгляд складу судової палати, підготовка до розгляду і процесуальний порядок розгляду справи судом касаційної інстанції. Повноваження суду касаційної інстанції, його рішення та ухвали.

Перегляд судових рішень Верховним судом України. Перегляд рішень, ухвал суду, що набрали законної сили, у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Підстави для подання заяв про перегляд судових рішень Верховним судом України. Порядок розгляду справ Верховним Судом України. Суть і значення перегляду рішень, ухвал суду, що набрали законної сили, у зв'язку з нововиявленими обставинами. Підстави перегляду рішень і ухвал суду в зв'язку з нововиявленими обставинами. Процесуальний порядок перегляду справи у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Виконавче провадження

Поняття і значення стадії судового виконання рішень. Органи примусового виконання. Особи, які беруть участь у справі в стадії судового виконання, їхні процесуальні права й обов'язки. Рішення, які звертаються до примусового виконання. Підстави виконання. Виконавчі документи. Загальні правила виконання судових рішень. Процесуальні строки пред'явлення виконавчих документів до примусового виконання. Процесуальний порядок застосування заходів примусового виконання. Розподіл стягнутих сум між стягувачами. Контроль і перевірка судового виконання. Поворот виконання. Повноваження суду, пов'язані з виконавчим провадженням по примусовому виконанню його рішень.

Цивільне судочинство України з іноземним елементом.

Правове регулювання цивільного судочинства з іноземним елементом. Позови на іноземні держави. Правове становище іноземців у цивільному процесі України. Цивільні процесуальні права іноземних громадян, підприємств, організацій та осіб без громадянства. Підсудність справ з іноземним елементом. Докази і доказування у справах з іноземним елементом. Виконання доручень іноземних судів. Виконання рішень іноземних судів і арбітражів. Визнання і виконання рішень іноземних судів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

1. Алексеев С. С. Восхождение к праву. Поиски и решения. — М.: Издательство НОРМА, 2001. — 752 с.
2. Алексеев С.С. Избранное. - М.: «Статут», 2003. - 480 с.
3. Алексеев С.С. Общая теория права. – М., 1982.
4. Алексеев С.С. Общая теория права: В 2-х т. Т.1. – М.: Юрид. лит., 1981.
5. Алексеев С.С. Право: азбука - теория - философия: Опыт комплексного исследования. - М.: «Статут», 1999. - 712 с.

6. Бабурин С.И. Территория государства: правовые и геополитические проблемы. — М.: Изд-во Московского университета, 1997. — 480с.
7. Волькенштейн О.А. Право и призыв. — М., 1906.
8. Гринюк Р. Ф. Идея правової держави: теоретико-правова модель і практична реалізація. — К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. - 388 с. - Бібліогр.: с. 353.
9. Д. И. Шутак. Правовые оговорки: практика применения. Научно-методическое пособие. — СПб.: Санкт-Петербургский университет МВД России; Алетейя, 1999. — 160 с.
10. Д. И. Шутак. Теория и практика оговорок в праве: система понятий. Терминологический словарь. — СПб: Санкт-Петербургский университет МВД России; Алетейя, 1999 — 203 с.
11. Давид Р., Жоффре-Спинози К. Основные правовые системы современности: Пер. с фр. В.А. Туманова. — М.: Междунар. отношения, 1999. — 400 с.
12. Дживелеговъ А.К. Права и обязанности гражданъ въ правовое мѣ государствѣ. Москва, 1906.
13. Дністрянський Станіслав Др. Загальна наука права і політики. Том I. - Прага, 1923.
14. Дністрянський Станіслав Др. Нова держава. - Відень - Прага - Львів, 1923.
15. Дністрянський Станіслав Др. Погляд на теорії права та держави. - Львів, 1925.
16. Дотримання прав людини в Україні у 2002 році / Харківська правозахисна група; Худож. оформлювач О. Герчук. - Харків: Фоліо, 2002.-64 с.
17. Еллинек Г. Общее учение о государстве. — С.-Петербург, 1903.
18. Жерар МЕРЕ Принцип суверенітету
19. Забигайло В.К. Право на права. Киев. 1989.
20. Забигайло В.К., Козюбра М.І. Демократія, права і свободи: реальність і ідеологічні міфи. К., 1983.
21. Загальна теорія держави і права / За редакцією академіка АПрН України, доктора юридичних наук, професора В.В. Копейчикова. — К.: Юрінком, 1997. — 320 с.
22. Ильин И. А. Теория права и государства / Под редакцией и с предисловием В. А. Томсинова. — М.: Издательство "Зерцало", 2003. — 400 с. — (Серия "Русское юридическое наследие").
23. Кельзен, Ганс. Чисте Правознавство : 3 дод.: Пробл. справедливості / Пер. з нім. О. Мокровольського. — К.: Юніверс, 2004.
24. Керимов Д. А. Законодательная техника. Научно методическое и учебное пособие. — М.: Издательская группа НОРМА—ИНФРА – М., 1998. —127 с.
25. Кирк Р. Какая форма правления является наилучшей для счастья человека? // Полис. Политические исследования, №3, 2001.
26. Кленнер Горман От права природы к природе права. М., 1988.
27. Ковальський В. С, Козінцев І. П. Правотворчість: теоретичні та логічні засади. — К.: Юрінком Інтер, 2005. - 192 с.
28. Комаров С.А. Общая теория государства и права: Учебник. — 3-е изд., переработанное и дополненное. — М.:Юрайт, 1997. — 416 с.
29. Коркунов К.М. Лекции по общей теории права. — С.-Петербург, 1908.
30. Котюк В.О. Теорія права: Курс лекцій: Навч. посібник для юрид. фак. вузів. — К.: Вентурі, 1996. — 208с;
31. Лейст О. Э. Сущность права. Проблемы теории и философии права. — М.: ИКД "Зерцало-М", 2002. — 288 с.
32. Мадіссон В.В. Питання філософії приватного права. Монографія - К.: Науково-навчальне об'єднання "Академкомплекс", НДІ приватного права і підприємництва, 2003. - 136 с
33. Малько А.В. Теория государства и права в вопросах и ответах: Учебно-методическое пособие. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Юристъ, 1997. — 197с.
34. Малько А.В. Теория государства и права в вопросах и ответах: Учебно-методическое пособие. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Юристъ, 1997. — 197с.
35. Менгер А. Новое учение о государстве. — Издание С. Скимунта.
36. Менгер А. Соціальныя задачи правовьднія. — К., 1895.
37. Муромцев С. Что такое догма права? — М., 1885.

38. Нерсесянц В. С. Юриспруденция. Введение в курс общей теории права и государства. Для юридических вузов и факультетов. — М.: Издательская группа НОРМА—ИНФРА • М, 1998. — 288 с.
39. Нерсесянц В.С. Право и закон. — М.: «Наука», 1983.
40. Нечитайленко А. А. Основы теории права: Учебное пособие.- Харьков: Фирма «Консум», 1998.- 176 с.
41. Общая теория государства и права. Академический курс в 2-х томах. Под ред. проф. М. Н. Марченко. Том 2. Теория права. — М.: Издательство "Зерцало", 1998. — 640 с.
42. Общая теория государства и права. Академический курс в 2-х томах. Отв. ред. проф. М. Н. Марченко. — Том 1. Теория государства. — М.: Издательство "Зерцало", 1998 — 416 с.
43. Обычай в праве: Сборник. — СПб.: Издательство «Юридический центр Пресс», 2004. — 382 с.
44. Окінашевич Лев. Вступ до науки про право і державу. — Мюнхен, 1987. (640)
45. Палієнко Н.И. Ученые о существе права и правовой связанности государства. — Харьков, 1908.
46. Палієнко М.І. Проблема суверенітету сучасної держави. - Харків, 1929.
47. Петражицкий Л. И. Теория права и государства в связи с теорией нравственности. — Серия «Мир культуры, истории и философии». — СПб.: Издательство «Лань», 2000. — 608 с.
48. Права людини і громадянина в афоризмах та прислів'ях: Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Академії правових наук України. Серія П. Коментарі прав і законодавства. Вил. 2. / Редкол.: П. М. Рабінович та ін. К.: Атіка, 2001.- 112 с.
49. Права человека. Учебник для вузов. Ответственный редактор — член-корр. РАН, доктор юридических наук - Е.А. Лукашева. — М.: Издательская группа НОРМА—ИНФРА • М, 1999. — 573 с. (
50. Рабінович П. М. Права людини і громадянина у Конституції України (до інтерпретації вихідних конституційних положень).—Х.: Право. 1997.—64 с.
51. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави. — К., 1994.
52. Рабінович П.М., Раданович Н.М. Європейська конвенція з прав людини: проблеми національної імплементації (загальнотеоретичні аспекти). *Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Академії правових наук України* / Редкол.: П.М.Рабінович (голов. ред.) та ін. - Серія І. Дослідження та реферати. Випуск 4. - Львів: "Астрон", 2002. -192 с.
53. Революция и права человека. (Материалы всемирного конгресса). М., 1992.
54. Рікер П. Право і справедливість / Пер. із фр.- К.: Дух і літера, 2002. - 216с
55. Рождественский А. Теория субъективных публичных прав. — М., 1913.
56. Скакун О.Ф. Теория держави і права: Підручник / Пер. з рос. — Харків: Консум, 2001. — 656 с.
57. Скрипнюк О.В. Соціальна, правова держава в Україні: проблеми теорії і практики. До 10-річчя незалежності України. Монографія. — К.: Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2000. — 600 с.
58. Сливка С. Професійна культура, юриста (теоретико-методологічний аспект). — Львів: Світ, 2000. — 336 с.
59. Спекторский С. Основы права державного. — К., 1918.
60. Старосольський В. До питання про форми держави. — Львів, 1925.
61. Старосольський В. Політичне право (Курс лекцій). — 1933-1934.
62. Стахів М. Влада народу (розвиток ідеї демократії в новіших часах). - Львів, 1935.
63. Стахів М. Про державу. Львів, 1935.
64. Строгович М.С. Проблемы общей теории права. — М.: «Наука», 1990. — Т.1.
65. Тененбаум В.О. Государство: система категорий. — Саратов, 1971.

66. Теория государства и права. Учебник для юридических вузов и факультетов. Под ред. В. М. Корельского - В. Д. Перевалова — М.: Издательская группа НОРМА—ИНФРА • М, 1998. — 570 с.

67. Теория права: новые идеи. — М., 1995.

68. Фредерик Бастиа. Закон (перевод С.А. Николаева)

69. Хропанюк В. Н. ТЕОРИЯ ГОСУДАРСТВА И ПРАВА Хрестоматия Учебное пособие. М., 1998, 1-944. Илл.

70. Хропанюк В. Н. Теория государства и права: Учебное пособие для высших учебных заведений /Под ред. профессора В. Г. Стрекозова. — М., 1998.

71. Червяцова А.О. Народний суверенітет: загальна характеристика // Вісник університету внутрішніх справ. Спецвипуск 2000 р., Харків 2000.

72. Черданцев А.Ф. Толкование советского права. — М.: “Юридическая литература”, 1979.

73. Черненко А.К. Теоретико-методологические проблемы формирования правовой системы общества. — Новосибирск: Наука, 2004.

74. Четвернин В. А. Современные концепции естественного права.—М.: Наука, 1988.—144 с.

75. Чистое учение о праве Ганса Кельзена. — М., 1987.

76. Шаргородский М.Д. Мораль и право в капиталистическом и социалистическом обществе. Ленинград. 1948.

77. Шершеневич Г.Ф. Общая теория права. М., 1911.

2.2. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28 червня 1996 року (станом на 31 січня 2015 року) : [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0>

2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року (зі змінами станом на 13 січня 2015 року) : [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2341-14>

3. Про державну таємницю: Закон України від 21 січня 1994 року (зі змінами від 7 жовтня 2015 року): [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3855-12>

4. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 7 липня 2010 року (зі змінами від 23.12.2010 року) : [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2453-17>

5. Про практику застосування судами кримінального законодавства про повторність, сукупність і рецидив злочинів та їх правові наслідки: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 7 від 4 червня 2010 року : [Електронний ресурс] / Верховний Суд України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=va007700-10>.

6. Про судову практику у справах про злочини проти власності : Постанова Пленуму Верховного суду України від 06 листопада 2009 р. №10 : [Електронний ресурс] / Верховний Суд України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0010700-09>.

7. Про практику призначення судами кримінального покарання : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 7 від 24 жовтня 2003 р. (із змінами від 6 листопада 2009 року) : [Електронний ресурс] / Верховний Суд України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0007700-03>

8. Про практику застосування судами законодавства про відповідальність за окремі злочини у сфері господарської діяльності: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 3 від 25 квітня 2003 року // Вісник ВСУ. – 2003. – № 3. – С. 2-6.

9. Про практику застосування судами України законодавства про практику погашення і зняття судимості: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 16 від 26 грудня 2003 року // Вісник ВСУ. – 2004. – № 2. – С. 9-11.

10. Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини проти безпеки виробництва: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 7 від 12 червня 2009 року (зі

змінами від 18.12.2009 року) : [Електронний ресурс] / Верховний Суд України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=va007700-09>.

11. Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 2 від 7 лютого 2003 року // Вісник ВСУ. – 2003. – № 1. – С. 37-42.

12. Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 4 від 26 квітня 2002 року : [Електронний ресурс] / Верховний Суд України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0004700-02>.

13. Про судову практику у справах про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканності особи: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 5 від 30 травня 2008 року : [Електронний ресурс] / Верховний Суд України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0005700-08>.

14. Про судову практику у справах про контрабанду та порушення митних правил: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 8 від 3 червня 2005 року : [Електронний ресурс] / Верховний Суд України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0008700-05>.

15. Про судову практику у справах про необхідну оборону: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 1 від 26 квітня 2002 року // Вісник ВСУ. – 2002. – № 3. – С. 2-16.

16. Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 15 від 26 грудня 2003 року // Вісник ВСУ. – 2004. – № 2. – С. 7-9.

17. Про судову практику у справах про хабарництво: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 5 від 26 квітня 2002 року // Вісник ВСУ. – 2002. – № 3. – С. 9-16.

18. Про судову практику у справах про хуліганство: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 10 від 22 грудня 2006 року : [Електронний ресурс] / Верховний Суд України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=va010700-06>.

19. Правила судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень: Затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України № 6 від 17 січня 1995 року : [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0255-95>

20. Про додержання судами України процесуального законодавства, яке регламентує судовий розгляд кримінальних справ : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27.12.85 року №11 (із змінами від 30.05.2008 року) : [Електронний ресурс] / Верховний Суд України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0011700-85>

21. Про виконання судами України законодавства і постанов Пленуму Верховного Суду України з питань судового розгляду кримінальних справ і постановлення вироку : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 29.06. 1990 року №5 (із змінами від 30.05.2008 року): [Електронний ресурс] / Верховний Суд України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0011700-85>

22. Про застосування законодавства, яке забезпечує право на захист у кримінальному судочинстві : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.10.2003 №8 : [Електронний ресурс] / Верховний Суд України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0008700-03>

23. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 01.11.1996 №9 : [Електронний ресурс] / Верховний Суд України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0009700-96>

24. Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини неповнолітніх : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 16.04.2004 року №5: [Електронний ресурс] / Верховний Суд України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=va005700-04>

Основна література

1. Антипов В. В. Обставини, які виключають застосування кримінального покарання / В. В. Антипов, В. І. Антипов. – К. : Атіка, 2004. – 208 с.
2. Дударов О. О. Злочин у сфері господарської діяльності: кримінально-правова характеристика/ О. О. Дударев. – К. : Юридична практика, 2003. – 924 с.
3. Коваль А. М. Кримінальна відповідальність за порушення авторського права і суміжних прав: теорія та практика / А. М. Коваль. – К. : Юстиніан, 2005. – 320 с.
4. Колос М. І. Кримінальне право України. Загальна частина: Навчальний посібник / М. І. Колос. – К. : Атіка, 2007. – 608 с.
5. Коржанський М. Й. Презумпція невинуватості і презумпція вини: Монографія / М. Й. Коржанський. – К. : Атіка, 2004. – 216 с.
6. Кримінальне право і законодавство України. Частина Особлива. Курс лекцій / За ред. М. Й. Коржанського. – К. : Атіка, 2001. – 528 с.
7. Кримінальне право України. Загальна частина. Підруч. / За ред. проф. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – К.-Х. : Юрінком Інтер – Право, 2005. – 480 с.
8. Кримінальне право України. Загальна частина: Посібник для підготовки до іспитів / Г.В. Андрусів, О.Ф. Бантишев, Б.В. Романюк. – К. : Вид. Паливода А.В., 2003. – 124 с.
9. Кримінальне право України. Особлива частина. Підруч. / За ред. проф. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – К.-Х. : Юрінком Інтер – Право, 2005. – 544 с.
10. Кримінальне право України: Альбом схем / За ред. В.Я. Горбачевського. – К. : Атіка, 2003, 208 с.
11. Кримінальне право України. Загальна частина. Визначення, схеми, таблиці / За редакцією Є.В. Фесенка. – К. : Юрінком Інтер, 2007, 272 с.
12. Антологія української юридичної думки / В 10-ти тт. – К. : Юридична книга, 2004. – Т. 7. “Кримінальне право. Кримінальний процес”. – 616 с.
13. Кузнецов В. О. Кримінальне право України: Загальна і Особлива частини / В. О. Кузнецов, М. П. Стрельбицький. – К. : Істина, 2005. – 380 с.
14. Лунеев В. В. Субъективное вменение / В. В. Лунеев. – М. : Спарк, 2000. – 70 с.
15. Матишевський П. С. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник / П. С. Матишевський. – К. : Юрінком Інтер, 2002. – 272 с.
16. Навроцький В. О. Основи кримінально-правової кваліфікації / В. О. Навроцький. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 512 с.
17. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / За ред. С.С. Яценка. – К. : А.С.К., 2005. – 848 с.
18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / А. М. Бойко, Л. П. Брич, В. К. Гришук, О. О. Дударов, М. І. Мельник ; за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – 6-те вид., переробл. та доп. – К. : Юридична думка, 2009. – 1236 с.
19. Новий кримінальний кодекс України: питання застосування і вивчення // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 25-26 жовтня 2001 року. – К.-Х. : Юрінком Інтер, 2002. – 272 с.
20. Новицький Г. В. Поняття і форми співучасті у злочині за кримінальним правом України / Г. В. Новицький. – К. : Вища школа, 2001. – 96 с.
21. Основы противодействия терроризму / Под. ред. Я. Д. Вишнякова. – М. : Академия, 2006. – 240 с.
22. Антонов О.А. Сборник задач по уголовному праву: Общая часть / О. А. Антонов, В. Д. Иванов. – М. : Приор, 2000. – 80 с.
23. Пинаев А. А. Уголовное право Украины. Общая часть / А. А. Пинаев. – Х. : Харьков юридический, 2005. – 664 с.
24. Половнікова Ж. Ю. Альбом схем з кримінального права: Загальна частина / Ж. Ю. Половнікова, К. Л. Федоров. – К. : Слово, 2003. – 132 с.
25. Пономаренко Ю. А. Чинність і дія кримінального закону в часі / Ю. А. Пономаренко. – К. : Атіка, 2005. – 288 с.
26. Практика розгляду судами кримінальних справ: Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України / Упор. М. І. Камлик. – К. : Атіка, 2004. – 544 с.

27. Практика судів України з кримінальних справ 2001-2005 / За заг. ред. В. Т. Малярєнка, В. В. Сташиса. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – 464 с.
28. Савченко А. В. Мотив і мотивація злочину / А. В. Савченко. – К. : Атіка, 2002. – 144 с.
29. Савченко А. В. Сучасне кримінальне право України: курс лекцій / А. В. Савченко. – К. : Вид. Паливода А.В., 2006. – 636 с.
30. Селецький С. І. Кримінальне право України: Загальна частина / С. І. Селецький. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 264 с.
31. Селецький С. І. Кримінальне право України: Особлива частина / С. І. Селецький. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 504 с.
32. Толкаченко А. А. Теоретические основы квалификации преступлений / А. А. Толкаченко. – М. : Юнити-Дана, 2004. – 128 с.
33. Баулін Ю. В. Звільнення від кримінальної відповідальності / Ю. В. Баулін. – К. : Атіка, 2004. – 296 с.
34. Тростюк З. А. Понятійний апарат Особливої частини Кримінального кодексу України / З. А. Тростюк. – К. : Атіка, 2003. – 144 с.
35. Усатий Г. О. Кримінально-правовий компроміс / Г. О. Усатий. – К. : Атіка, 2001. – 128 с.
36. Хавронюк М. І. Сучасне загальноєвропейське кримінальне законодавство: проблеми гармонізації: Монографія / М. І. Хавронюк. – К. : Істина, 2005. – 164 с.
37. Хохлова І. В. Кримінальне право України: Особлива частина / І. В. Хохлова. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 688 с.
38. Хохлова І. В. Кримінальне право зарубіжних країн: В питаннях і відповідях / І. В. Хохлова, О. П. Шем'яков. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 256 с.

Додаткова література

39. Аниязц М. К. Ответственность за преступления против жизни. — М., 1964. — 212 с.
40. Бажанов М. И. Ответственность за кражу личного имущества граждан и за разбой по советскому уголовному законодательству. — Харьков, 1957. — 146 с.
41. Бажанов М. И. Уголовная ответственность за преступления против личности. — К., 1977. — 43 с.
42. Бажанов М. И. Уголовное право Украины. Общая часть: Конспект лекций. — Днепропетровск, 1992. — 168 с.
43. Борисов В. И. Преступления против жизни и здоровья: вопросы квалификации / В. И. Борисов, В. Н. Куц. — Х. : Консум, 1995. — 104 с.
44. Бородин С. В. Квалификация преступлений против жизни. — М., 1977. — 239 с.
45. Вереша Р. В. Проблемы вины в теории криминального права / Р. В. Вереша. — К. : Атіка, 2005. — 464 с.
46. Владимиров В. А. Квалификация похищений личного имущества. — М., 1974. — 208 с.
47. Волженкин Б. В. Квалификация взяточничества. — Л., 1984. — 100с.
48. Воробей П. А. Теорія і практика кримінально-правового ставлення у вину. — К., 1996.
49. Гавриш С. Б. Кримінально-правова охорона довкілля в Україні: Проблеми теорії, застосування і розвитку кримінального законодавства / С. Б. Гавриш. — К., 2002. — 633 с.
50. Гавриш С. Б. Уголовно-правовая охрана природной среды. Проблемы теории и развитие законодательства. — Харьков, 1994. — 640 с.
51. Гальперин И. Ответственность за изнасилование // Соц. законность. — 1980. — № 5.
52. Гаухман Л. Д. Квалификация преступлений: Закон, теория, практика / Л. Д. Гаухман. — М. : Центр "ЮрИнфоР", 2003. — 448 с.
53. Голіна В. В. Судимість / В. В. Голіна. — Х. : Харків юридичний, 2006. — 384 с.
54. Грошевой Ю. М. Нове в кримінально-процесуальному законодавстві України.- Х., 2002.
55. Грошевой Ю. М. Правові властивості вироку – акту правосуддя., -Х.,1994.
56. Грошевой Ю. М. Проблемы формирования судебного убеждения в уголовном судопроизводстве., Х.-1976.
57. Грошевой Ю. М. Сущность судебных решений в советском уголовном процессе. — Х., 1979.

58. Даньшин И. Н. Ответственность за хулиганство по советскому уголовному праву. — Харьков, 1971. — 192 с.
59. Даньшин И. Н. Уголовно-правовая охрана общественного порядка. — М., 1973. — 200 с.
60. Зелинский А. Ф. Квалификация повторных преступлений. — Волгоград, 1976. — 56 с.
61. Касаткин Ю. П. Должностные преступления: вопросы квалификации. — М., 1979. — 40 с.
62. Касынюк В. И., Карцева З. Г. Вопросы квалификации транспортных преступлений. — К., 1988. — 114 с.
63. Коваленко Є. Г., Малярєнко В. Т. Кримінальний процес України. — К., 2004.
64. Коржанський М. Й. Кваліфікація злочинів.— К.: Юрінком Інтер, 1998. — 534 с.
65. Коржанський М. Й. Кваліфікація злочинів проти особи та власності. — К., 1996. — 144 с.
66. Коржанський М. Й. Уголовне право України. Частина загальна. Курс лекцій. — К., 1996. — 336 с.
67. Кримінальне право і законодавство України. Частина Особлива. Курс лекцій / За ред. М. Й. Коржанського. — К.: Атіка, 2001. — 528 с.
68. Кримінальне право України /За ред. П. Матишевського.— К.: Юрінком Інтер, 1997.— 396 с.
69. Кримінальне право України. Особлива частина / За ред. С. Шапченка. — К.: Знання, 1999. — 718 с.
70. Кудрявцев В. Н. Общая теория квалификации преступлений. — М., 1972.—352с.
71. Матышевский П. С. Преступления против собственности и смежные с ними преступления. — К., 1996. — 240 с.
72. Мельникова Э. В. Правосудие по делам несовершеннолетних: История и современность., — М.,1990.
73. Михеєнко М. М., Нор В. Т., Шибіко В. П. Кримінальний процес України., — К., 1999.
74. Навроцький В. О. Кримінальне право України. Особлива частина: Курс лекцій. — К.: Юрінком Інтер, 2000. — 694 с.
75. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / За ред. С. С. Яценка. — К.: Юрінком Інтер, 2002. — 1048 с.
76. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / За заг. ред. В. Г. Гончаренка. — К.: Юрінком Інтер, 2002. — 1076 с.
77. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 р. / За ред. М. І. Мірошника, М. І. Хавронюка. — К.: Каннон. — 2001. — 1104 с.
78. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. — К., 1994. — 800 с.
79. Нор В. Т. Защита имущественных прав в уголовном судопроизводстве., — К.,1989.
80. Панов Н. И. Уголовная ответственность за причинение имущественного ущерба путем обмана или злоупотребления доверием. — Харьков, 1977. — 127 с.
81. Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних та цивільних справах // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. — К., 1995. — № 1. — 472 с.
82. Самилык Г. М. Уголовная ответственность за обман заказчиков. — К., 1980. — 86 с.
83. Сташис В. В., Бажанов М. И. Уголовно-правовая охрана личности. — Харьков, 1978. — 220 с.
84. Тарарухин С. А. Квалификация преступлений в судебной и следственной практике. — К., 1995. — 208 с.
85. Таций В. Я. Объект и предмет преступления по советскому уголовному праву. — Харьков, 1988. — 160 с.
86. Темушкин О. П. Организационно-правовые формы проверки законности и обоснованности приговоров., -М.,1978.
87. Трайнин А. Н. Общее учение о составе преступления. — М., 1957. — 364 с.
88. Яценко С. С. Квалификация хулиганства. — К. 1979. — 74 с.

Кримінальний процес

Основна

I. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 р.: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кримінальний кодекс України від 21.04.2001 р.: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show>
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р.: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
4. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах від 20.04.1959.: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_036
5. «Європейська Конвенція про видачу правопорушників» від 13.12.1957.: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_033
6. «Європейська Конвенція про передачу провадження у кримінальних справах» від 15.05.1972. : [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_008
7. «Конвенция о передаче лиц, осужденных к лишению свободы, для отбывания наказания в государстве, гражданами которого они являются» від 19.05.1978. : [Електронний ресурс] – Режим доступу:
8. «Конвенція про передачу засуджених до позбавлення волі для подальшого відбування покарання» від 06.03.1998. : [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/997_195
9. «Конвенція про передачу засуджених осіб» від 21.03.1983. : [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_025
10. Конвенція про правову допомогу по цивільним, кримінальним, сімейним справам (заклучена між державами-членами СНД) від 22.01.1993. : [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/997_009
11. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>
12. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 1.12.1994. (зі змінами від 20.01.2005 р.) : [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/264/94-%D0%B2%D1%80>
13. Про міліцію: Закон України від 25.12.1990 (зі змінами від 17.05.2012 р.): [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/565-12>
14. Про засади державної мовної політики: Закон України від 03.07.2012 р.: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show>
15. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992. (зі змінами від 19.05.2011 р.): [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show>
16. Про попереднє ув'язнення: Закон України від 30.06.1993. (зі змінами від 22.03.2012 р.): [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3352-12>
17. Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 р. (зі змінами від 17.05.2012 р.): [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/>
18. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23.12.1993 (зі змінами від 07.07.2011 р.): [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>
19. Про державну контрольно-ревізійну службу: Закон України від 26.01.1993 р. (зі змінами від 04.07.2012): [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>
20. Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб: Закон України від 04.03.1998 р. (зі змінами від 17.05.2012 р.): [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/160/98-%D0%B2%D1%80>
21. Про державну податкову службу в Україні: Закон України від 04.12.1990 р. (зі змінами від 18.09.2012 р.): [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/>
22. Про державну прикордонну службу України: Закон України від 03.04.2003 р. (зі змінами від 18.09.2012 р.): [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/>
23. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23.12.1993 р. (зі змінами станом на 14.04.2009 р.): [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3782-12>

24. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.04.2004 р.: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/>
25. Про органи і служби по справам неповнолітніх і спеціальних установах для неповнолітніх: Закон України від 21.05.1995 р. (зі змінами від 18.09.2012 р.): [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80>
26. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинуві незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури та суду: Закон України від 01.12.1994 р. (зі змінами від 02.06.2009 р.): [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/266/94-%D0%B2%D1%80>
27. Про службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. (зі змінами від .: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>
28. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994. .: [Електронний ресурс] – Режим доступу:
29. Закон України «Про судоустрій та статус суддів в Україні» від 07.07.2010. .: [Електронний ресурс] – Режим доступу:
30. Рішення, Європейський суд з прав людини від 29.06.2006 «Справа «Пантелеєнко проти України»». .: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon.nau.ua/doc/?code=974_274
31. Рішення Європейського Суду з прав людини від 04.04.2006 «Справа «Кобцев проти України»». .: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SO2191.html
32. Положення «Про комісію з питань запобігання дитячій бездоглядності та соціальної реабілітації неповнолітніх» Постанова Кабінету Міністрів України від 24.04.2000 р. .: [Електронний ресурс] – Режим доступу:
33. Ухвала Верховного Суду України (Судова палата у кримінальних справах) від 08.08.2006 «Про закриття кримінальної справи у зв'язку з закінченням строків давності притягнення особи до кримінальної відповідальності» . .: [Електронний ресурс] – Режим доступу:
34. Рішення Конституційного Суду України від 27.10.1999 № 9-рп/99 «У справі за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України щодо офіційного тлумачення положень частини третьої статті 80 Конституції України (справа про депутатську недоторканність)». .: [Електронний ресурс] – Режим доступу:
35. Рішення Конституційного Суду України № 13-рп/2000 від 16.11.2000.: [Електронний ресурс] – Режим доступу:
36. Рішення Конституційного Суду України № 19/2004 від 01.12.2004.: [Електронний ресурс] – Режим доступу:
37. Рішення Конституційного Суду України № 15-рп/2008 від 10.09.2008.: [Електронний ресурс] – Режим доступу:
38. Рішення Конституційного Суду України № 23-рп/2009 від 30.09.2009.: [Електронний ресурс] – Режим доступу:
39. Рішення Конституційного Суду України від 29.06.2010 № 17-рп/2010 «У справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) абзацу восьмого пункту 5 частини першої статті 11 Закону України «Про міліцію»»). .: [Електронний ресурс] – Режим доступу:
40. Типовий договір про правову допомогу по кримінальних справах. Затверджений Генеральною Асамблеєю ООН, 1990 рік. .: [Електронний ресурс] – Режим доступу:
41. Заява Верховної Ради України «З приводу укладення Україною Угоди про співтовариство незалежних держав» 20.12.1991. .: [Електронний ресурс] – Режим доступу:
42. Інструкція про порядок прийому, реєстрації, обліку та розгляду в органах, підрозділах і установах внутрішніх справ України повідомлень та іншої інформації про злочини і події. Додаток №1 до наказу МВС України від 26.11.1991 р. №500. .: [Електронний ресурс] – Режим доступу:
43. Наказ СБУ від 27.01.2005 № 44 «Про затвердження Інструкції про порядок розгляду в Службі безпеки України звернень громадян та реєстрації, обліку заяв і повідомлень про вчинені або підготовлювані злочини». .: [Електронний ресурс] – Режим доступу:

44. Наказ МВС/ Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи (1) від 26.08.2003 № 943/302 «Про взаємодію органів внутрішніх справ України та органів Державного пожежного нагляду МНС України в попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів, пов'язаних із пожежами». .: [Електронний ресурс] – Режим доступу:
45. Наказ МВС від 24.09.2010 № 456 «Про затвердження Положення про основи організації розкриття злочинів органами внутрішніх справ України»). .: [Електронний ресурс] – Режим доступу:
46. Наказ Генеральної прокуратури України від 24.06.2004, № 66/13-ок. «Про затвердження Інструкції про порядок приймання, реєстрації та розгляду в органах прокуратури України заяв і повідомлень про злочини» .: [Електронний ресурс] – Режим доступу:
47. Наказ Генеральної прокуратури України від 30.03.2009 № 23 «Про підслідність кримінальних справ слідчим військових прокуратур». .: [Електронний ресурс] – Режим доступу:

II. Підручники, монографії, посібники, автореферати, дисертації тощо

Новітні

48. Кримінальне процесуальне право України / за заг. ред. В. Г. Гончаренка, В. А. Колесника. – К.: Юстініан, 2014.
49. Кримінальний процес [текст]: підручник / За заг. Ред. В. В. Коваленка, Л. Д. Удалової, Д. П. Письменного. - К.: “Центр учбової літератури”. - 2013. - 543 с.
50. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за загальною редакцією професорів В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шумила. – К.: Юстініан, 2012. – 1224 с.
51. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т., Т. 1 / О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін.; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Потнова. - Х.: Право, 2013. - 738 с.
52. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т., Т. 2 / О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін.; за заг. Ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Потнова. - Х.: Право, 2013. - 687 с.
53. Лобойко Л. М. Кримінальний процес.: Підручник. / Л. М. Лобойко. - К.: Істина, 2014. - 431 с.
54. Лобойко Л. М. Реформування кримінально-процесуального законодавства в Україні (2006-2011 роки). Частина 1. Загальні положення і досудове провадження: монографія. – К.: Істина, 2012. – 288 с.
55. Молдован А. В. Кримінальний процес України [текст]: Навч. Посіб. / А. В. Молдован, С. М. Мельник. - К.: Центр учбової літератури, 2013. – 368 с

Інші

56. Азаров Ю. І. Кримінально-процесуальне право України: Загальна частина. Посібник для підготовки до іспитів. – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2003.
57. Бараннік Р. В., Шибіко В. П. Право особи на свободу від самовикриття, викриття членів її сім'ї чи близьких родичів у кримінальному процесі України: монографія. – К.: КНТ, 2008. – 212 с.
58. Башкатов Л.Н. Уголовно-процессуальное право Российской Федерации: Учебник / М.: Проспект, 2007.
59. Варфоломеева Т.В. Защита в уголовном судопроизводстве. – К., 1998.
60. Ващук Б. Предмет доказування щодо цивільного позову у кримінальному процесі: Монографія. – Львів: ПАІС, 2008. – 208 с.
61. Верховляд-Герасименко О. В. Забезпечення майнових прав особи при застосуванні заходів кримінально-процесуального примусу: монографія / О. В. Верховляд-Герасименко. – Х.: Вид-во «Юрайт», 2012. – 216 с.

62. Гельдибаев М.Х. Уголовный процесс: Учеб. Пособие. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2007.
63. Головін А. С. Захист прав і свобод людини і громадянина при здійсненні правосуддя в рішеннях Конституційного Суду України / А. С. Головін. – К.: Логос, 2011. – 307 с.
64. Гончаренко В. Г. Вибране / В. Г. Гончаренко. – К.: Прецедент, 2011. – 791 с.
65. Гончаров І.Д. Кримінально-процесуальне право України: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005.
66. Гошовський М.І., Кучинська О.П. Потерпілий у кримінальному процесі України. – К, 1998.
67. Гримко В. П. Доказування в кримінальному процесі: діяльнісна парадигма. Теоретичний аналіз. Проблематизація. СМД – репрезентація: [монографія] / Текст/ Валерій Петрович Гримко. – Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2010. – 314 с.
68. Гриненко А.В., Кожевников Г.К., Шумилин С.Ф. Принцип презумпції невинності и его реализация в досудебном уголовном процессе. – Х., 1997.
69. Грошевий Ю. М. Вибрані праці / Ю. М. Грошевий; упорядники: О. В. Капліна, В. І. Маринів. – Х.: Право, 2011. – 656 с.
70. Грошевий Ю. М., Вапнярчук В. В., Капліна О. В., Шило О. Г. Досудове розслідування кримінальних справ / За аг. Ред. Ю. М. Грошевого: Навчально-практичний посібник. – Харків: Видавництво «ФІНН», 2009. – 328 с.
71. Грошевий Ю. М., Єськов С. В. Судовий контроль у сфері оперативно-розшукової діяльності: Монографія / МВС України, Луган. держ ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2009. – 128 с.
72. Грошевий Ю.М. Докази і доказування у кримінальному процесі Науково-практичний посібник. – К.: КНТ, Видавець Фурса С.Я., 2006.
73. Грошевой Ю.М. Правові властивості вироку – акту правосуддя. – Х.,1994.
74. Гуковская Н.И., Долгова А.И., Миньковский Г.М. Расследование и судебное разбирательство дел о преступлениях несовершеннолетних. – М.,1974.
75. Гулкевич З. Т. Документування слідчих дій: процесуальне і криміналістичне дослідження. – Львів: «Тріада плюс», 2008. – 176 с.
76. Гуценко, К.Ф. Уголовный процесс: Учебник. – М.: ИКД «Зерцало-М», 2004.
77. Дроздов О. М. Джерела кримінально-процесуального права України: монографія. – Харків: Видавець ФО-П Вапнярчук Н. М., 2008. – 208 с.
78. Зейкан Я.П. Право на захист у кримінальному процесі. – К, 2004.
79. Зеленецкий В.С. Уголовно-правовые проблемы возбуждения уголовного дела. – Х, 2001.
80. Зеленецкий В.С., Куркин Н.В. Обеспечение безопасности субъектов уголовного процесса. – Х., 2000.
81. Капліна О. В. Правозастосовне тлумачення норм кримінально-процесуального права: Монографія. – Х.: Право, 2008. – 296 с.
82. Катакало С.И., Лукашевич В.З. Судопроизводство по делам частного обвинения. –Л., 1972.
83. Коваленко Є. Г. Кримінальний процес України: Підручник / 2-е вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2008.
84. Король В.В. Кримінальний процес України (Особлива частина). – Івано-Франківськ, 2007.
85. Кримінальний процес: підручник / за ред.. Ю. М. Грошевого та О. В. Капліної. _ Х.: Право, 2010. – 608 с.
86. Кримінально-процесуальне право України: Підручник / за загальною редакцією Ю. П. Аленіна. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2009. – 816 с.
87. Кучинська О.П. Кримінальний процес України: Навчальний посібник. – К.: Прецедент, 2005.
88. Кучинська О.П. Кримінально-процесуальне законодавство України: Посібник. – К.: Прецедент, 2006.
89. Леоненко В.В. Судебное производство по делам о преступлениях несовершеннолетних. – К.,1967.
90. Лобойко Л. М. Кримінально-процесуальне право: Підручник. – К.: Істина, 2010. – 496 с.

91. Лубенский А.И. Предварительное расследование по законодательству капиталистических государств. – М.,1977.
92. Ляш А. О. Застосування примусу під час провадження слідчих дій: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / А. А. Благодир, А. О. Ляш. – К.: Освіта України, 2010. – 190 с.
93. Ляш А.О. Докази і доказування у кримінальному судочинстві: Навч. посіб.: За наук. ред. Ю.М. Грошевого. – К.: Університет «Україна», 2006.
94. Мазур О. С., Баулін О. В. Забезпечення прав і законних інтересів особи, яка затримана за підозрою у вчиненні злочину: Навч. Посібник. – Луганськ: СПД Резников В. С., 2011. – 204 с.
95. Маляренко В. Т. Перебудова кримінального процесу України в контексті європейських стандартів: Монографія. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 512 с.
96. Маляренко В.Т. Конституційні засади кримінального судочинства. – К, 1999.
97. Мельникова Э.В. Правосудие по делам несовершеннолетних: История и современность. – М.,1990.
98. Михеенко М.М., Шибико В.П. Уголовно-процессуальное право Великобритании, США, Франции. – К., 1988.
99. Михеенко М.М., Нор В.Т., Шибико В.П. Кримінальний процес України. – К.,1999.
100. Молдаван В.В., Молдаван А.В. Порівняльне кримінально-процесуальне право. – К., 1999.
101. Молдован А. В. Кримінальний процес: Україна, ФРН, Франція, Англія, США: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.
102. Молдован В. В., Молдован А. В. Порівняльне кримінально-процесуальне право: Україна, ФРН, Франція, Англія, США: Навч. посібн. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 400 с.
103. Молдован В. Порівняльний кримінальний процес: Навчальний посібник. – Київ: Либідь, 1996.
104. Навроцька В. В. Засади диспозитивності та її реалізація в кримінальному процесі України: монографія / В. В. Навроцька. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2010. – 440 с.
105. Нотаріус в кримінальному процесі України: навч. посіб. / О. В. Баулін, О. І. Поповченко. – Луганськ, СПД Резников В. С., 2011. – 180 с. – Бібліогр.: С. 157-180.
106. Погорецький М. А. Кримінально-процесуальні правовідносини: структура і система: Монографія. – Харків: Арсіс, 2002. – 160 с.
107. Погорецький М. А. Функціональне призначення оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі: Монографія. – Х.: Арсіс, ЛТД, 2007. – 576 с.
108. Погорецький М.А. Кримінально-процесуальні правовідносини. – Х: 2002.
109. Попелюшко В.О. Судовий розгляд кримінальних справ. – Острог, 2003.
110. Попелюшко В.О. Форми кримінально-процесуальних документів. – К.: Прецедент, 2009.
111. Статіва І. І. Початковий етап досудового провадження в сучасному кримінальному процесі: український і західний контексти: [монографія]; за наук. ред. канд. юрид. наук, доц. В. П. Гмирка. – Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2012. – 248 с.
112. Тертишник В.М. Кримінально-процесуальне право України: Підручник. 4-те. вид., доп. і переробл. – К.: Видавництво А.С.К., 2003.
113. Тертишник В.М. Уголовный процесс. – Х., 1999.
114. Тертишник В.М., Слинько С.В. Теория доказательств. – Х.,1998
115. Треушников М.К. Судебные доказательства. 4-е изд., перераб. и доп. – М.: ОАО «Издательский дом «Городец»», 2005.
116. Уголовно-процессуальное право: Учебник для юридических вузов / Под общ. ред. В.И. Рохлина. – СПб.: Изд-во «Юридический центр Пресс», 2004.
117. Уголовный процесс / Под ред. Радченко В.И. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Юстицинформ, 2006.

118. Уголовный процесс России. Особенная часть: Учебник / Под. ред. Лукашевича В.З. – СПб.: Издательский дом С.-Петербургского ун-та, 2005.
119. Уголовный процесс. Учебник для студентов юридических вузов и факультетов / Под ред. К. Ф. Гуценко. Издание 5-е, переработаное и дополненное. – М.: ИКД «Зерцало-М», 2004.
120. Уголовный процесс: учебник / под ред. В.П. Божьева. – М.: Высшее образование, 2006.
121. Уголовный процесс: Учебник для студентов юридических вузов и факультетов / Под общ. ред. В.М. Лебедева. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К^о», 2003.
122. Удалова Л. Д., Гаюр І. Й. Накладення арешту на вклади, цінності та інше майно обвинуваченого: навч. посіб. – К.: КНТ, 2012. – 168 с.
123. Удалова Л. Д., Корсун В. Я. Суд як суб'єкт кримінально-процесуального доказування: моногр. – К.: «Видавничий дім «Скіф», 2012. – 168 с.
124. Удалова Л. Д., Паризький І. В. Застосування компромісів при вирішенні конфліктів під час досудового розслідування: навч. посіб. – К.: «Видавничий дім «Скіф», 2012. – 184 с.
125. Удалова Л. Д., Рибалка О. В. Суб'єкти кримінально-процесуального доказування: навч. посіб. – К.: КНТ, 2012. – 160 с.
126. Удалова Л.Д. Кримінальний процес України. Загальна частина: Підручник. – К.: Кондор, 2005
127. Удалова Л.Д. Кримінальний процес України. Особлива частина: Підручник. – К.: Кондор, 2005.
128. Яновська О. Г. Концептуальні засади функціонування і розвитку змагального кримінального судочинства: монографія / О. Г. Яновська. – К.: Прецедент, 2011. – 303 с. - Бібліогр.: с. 258-303.
129. Яновська О.Г. Кримінально-процесуальне право України: Навчально-методичний посібник. – К.: КНЕУ, 2003.

Додаткова

130. Вказівки Генеральної прокуратури України від 19.10.1993 № 11-20-окв «Про порядок закриття кримінальних справ, зупинених провадженням внаслідок невстановлення винних осіб, за скінченням указаних у законі строків давності і їх відображення у статистичній звітності».
131. Наказ ДПА від 24.06.1998 № 304 (11) «Про затвердження деяких нормативних актів з питань приймання, реєстрації, обліку і розгляду в підрозділах податкової міліції заяв, повідомлень та іншої інформації про злочини»
132. Рішення Аудиторської палати від 30.10.2003 № 128 «Методичні рекомендації аудиторам на випадок залучення їх до процесуальних дій як свідків, експертів або спеціалістів» (13)
133. Наказ МВС від 14.04.2004 № 400 (11) «Про порядок приймання, реєстрації та розгляду в органах і підрозділах внутрішніх справ України заяв і повідомлень про злочини, що вчинені або готуються»
134. Наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи (1) від 27.04.2004 № 187 «Про затвердження Положення про органи дізнання в системі МНС України» (12)
135. Лист Апеляційний суд від 01.06.2004 «Узагальнення практики застосування судами законодавства, що забезпечує захист прав потерпілих у кримінальному судочинстві» (13) (15)
136. Лист Верховного Суду України (Судова палата у кримінальних справах) від 01.01.2005 «Практика застосування судами законодавства, яким передбачені права потерпілих від злочинів» (13) (15)
137. Лист Верховного Суду України від 01.01.2006 «Практика розгляду судами кримінальних справ про невиконання заробітної плати, стипендій, пенсій чи інших установлених законом виплат» (14)
138. Наказ Міноборони від 27.07.2006 № 465 «Про затвердження Інструкції про провадження дізнання у Збройних Силах України» (12)
139. Лист МВС від 27.04.2007 № 7265/Мв «Щодо порядку надання інформації за запитами слідчих та інших працівників міліції» (12)

140. Вказівки Генеральної прокуратури України/ МВС від 02.07.2007 № 65/630 «Про організацію виїздів на місце події злочинів про навмисні вбивства та інших злочинів проти особи».
141. Ухвала Вищого адміністративного суду від 18.12.2007 «Про визнання неправомірними дій щодо затримання та здійснення примусового приводу» (14)
142. Наказ МВС від 02.09.2008 № 422 «Про вдосконалення діяльності підрозділів дізнання органів внутрішніх справ України» (12)
143. Лист Міського управління юстиції від 16.07.2009 № 03-08-1161 «Щодо надання документів нотаріального діловодства та архіву нотаріусів при проведенні виїмок» (13)
144. Абрахманов Р.С., Очередин В.Т. Протокольная досудебной подготовки материалов. – М., 1986.
145. Альперт С.А. Производство по уголовным делам, возбуждаемым по жалобе потерпевшего. – Х., 1976.
146. Басков В.И. Протокольная форма досудебной подготовки материалов. – М., 1989.
147. Богословська Л.О. Підстави для скасування або зміни вироків, які не набрали законної сили. – Х., 1995
148. Бурданова В.С. Поиски истины в уголовном процессе. – СПб.: Издательство “Юридический центр Пресс”, 2003.
149. Варфоломеева Т.В. Производные вещественные доказательства. – М., 1980.
150. Галаган А.И. Особенности расследования органами внутренних дел общественно-опасных деяний лиц, признаваемых невменяемыми. – К., 1986.
151. Галаган В.І. Проблеми вдосконалення кримінально-процесуальної діяльності органів внутрішніх справ України. – К., 2002.
152. Герасимчук О.П. Реалізація потерпілим диспозитивності у кримінальному судочинстві України: Монографія. – К.: Прецедент, 2009.
153. Гловацький І.Ю. Діяльність адвоката – захисника у кримінальному процесі. – К, 2003.
154. Грошевой Ю.М. Нове в кримінально-процесуальному законодавстві України. – Х., 2002.
155. Грошевой Ю.М. Проблемы формирования судебного убеждения в уголовном судопроизводстве. – Х, 1976.
156. Грошевой Ю.М. Сущность судебных решений в советском уголовном процессе. – Х., 1979.
157. Гуценко Г.Ф. Уголовная юстиция США. – М., 1979.
158. Даневский В.М. Наше предварительное следствие: его недостатки и реформа. – К., 2003.
159. Дубинский А.Я. Производство предварительного расследования органами внутренних дел., - К., 1987.
160. Дубинский А.Я., Сербулов В.А. Привлечение в качестве обвиняемого. – К., 1989.
161. Дьяченко В.И. Протокольная форма досудебной подготовки материалов. – М., 1985.
162. Експертизи у судовій практиці за редакцією В.Г. Гончаренка. – К, 2005.
163. Капліна О.В. Правозастосовне тлумачення норм кримінально-процесуального права: Монографія. – Харків: Право, 2008.
164. Колбая Г.Н. Соотношение предварительного следствия и судебного разбирательства., М.- 1975.
165. Коржанський М.Й. Презумпція невинуватості і презумпція вини: Монографія. – К.: Атіка, 2004.
166. Король В.В. Засада гласності кримінального судочинства України. – Івано-Франківськ, 2003.
167. Лобойко Л.М. Принцип диспозитивності в кримінальному процесі. – Дніпропетровськ, 2004.
168. Ляш А.О. Кримінальний процес – особлива частина: Навчальний посібник для дистанційного навчання. – К.: Ун-тет Україна, 2006.
169. Маркуш М.А. Принцип змагальності в кримінальному процесі України: Монографія. – Харків: Видавець СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2007.
170. Михайленко А.Р. Расследование преступлений, законность и обеспечение прав граждан. – К., 1999.
171. Михайленко О.Р. Прокуратура України. – К, 2005.
172. Михайленко О.Р. Складання процесуальних актів з кримінальних справ.,К. – 1991.
173. Нор В.Т. Защита имущественных прав в уголовном судопроизводстве. – К., 1989.

174. Нор В.Т., Павлишин А.А. Судові витрати у кримінальному процесі України. – К., 2003.
175. Нор В.Т., Пунда О.О. Поняття науково-технічного засобу у кримінальному процесі: Наукові записки. – Острог, 2000.
176. Овчинникова А.П. Сущность и назначение принудительных мер медицинского характера. – М., 1977.
177. Омельченко Г.Е. Применение следователем органов внутренних дел мер пресечения к несовершеннолетним. – К., 1988.
178. Омельяненко Г.М. Провадження у справах про злочини неповнолітніх як диференціація кримінально-процесуальної форми. – К., 2002.
179. Попелюшко В.О. «Мала» судова реформа та захист прав громадян. – Острог, 2003.
180. Попелюшко В.О. Механізм взаємодії матеріального і процесуального кримінального права в регламентації предмету доказування: Наукові записки. – Острог, 2000.
181. Попелюшко В.О. Предмет доказування в кримінальному процесі. – Острог, 2001.
182. Попелюшко В.О. Предмет захисту та його доказування в кримінальній справі. – К, 2005.
183. Попелюшко В.О. Проблеми кримінального процесу та захисту у кримінальній справі / Збірник наукових статей. – Острог: Вид-во НаУ «Острозька академія», 2008.
184. Попелюшко В.О. Функція захисту в кримінальному судочинстві України: правові, теоретичні та прикладні проблеми: Монографія. – Острог: Видавництво НаУ «Острозька академія», 2009.
185. Права людини. Основні міжнародно-правові документи. – К., 1989.
186. Сибилева Н.В. Допустимость доказательств в советском уголовном процессе. – К., 1990
187. Стахівський С.М. Показання свідка як джерело доказів у кримінальному процесі. – К, 2002.
188. Стойко Н.Г. Уголовный процесс западных государств и России: сравнительное теоретико-правовое исследование англо-американской и романо-германской правовых систем. – СПб, 2006
189. Темушкин О.П. Организационно-правовые формы проверки законности и обоснованности приговоров. – М., 1978.
190. Україна в міжнародно-правових відносинах. Збірник документів. – К., 1996. Книга 1. Царева Н.П. Документи-доказательства в уголовном судопроизводстве: Научно-практическое издание с примерами. – М.: «Приор-издат», 2003.
- Шумило М.Є. Реабілітація в кримінальному процесі України. – Х., 2001.

Цивільне право

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. – Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року // Голос України. – 2003. - № 47-48.
3. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 18. – Ст. 144.
4. Цивільний процесуальний кодекс України. Затверджений Законом Української РСР від 18 липня 1963 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1963. - № 30. – Ст. 464.
5. Повітряний кодекс України, ВВР України, 1993 р., № 25, ст. 274; 1998 р., ст. 5, ОВУ; 2000 р., № 1, ст. 26.
6. Митний кодекс України, ВВР України, 1992 р., № 16, ст. 203; 1994 р., №20, ст. 116.
7. Кодекс торговельного мореплавства України, ВВР, 1998 р. № 2, ст. 5.
8. Житловий кодекс Української РСР. Затверджений Законом Української РСР від 30 червня 1983 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1983. – додаток до № 28. – Ст. 573.
9. Земельний кодекс України. Затверджений Законом України від 25 жовтня 2001р. // Урядовий кур'єр. – 2001. – 15 листопада.
10. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - № 21-22. – Ст. 135.

11. Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності, Конвенція, Міжнародні організації та союзи, 14.07.1967
12. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності // Результати Уругвайського раунду багатосторонніх торговельних переговорів: тексти офіційних документів. – К., 1998. – С. 520 с.
13. Всесвітня конвенція про авторське право 1952 року // Офіційний вісник України. – 2006. – № 46. – Ст. 3104.
14. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів // Офіційний вісник України. – 2007. – № 75. – Ст. 2809.
15. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 року // Відомості Верховної Ради. – 2002. – № 2. – Ст. 16.
16. Про приєднання України до Договору Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми” : Закон України від 20.09.2001 р.// ВВР. – 2002. – № 2. – С. 15.
17. Про приєднання України до Міжнародної конвенції про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення” від 20.09.2001 р.// ВВР. – 2002. – № 2. – С. 13.
18. Про приєднання України до Протоколу до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків : Закон України від 1.06.2000 р.// ВВР. – 2000. – № 35. – С. 285.
19. Про приєднання України до Міжнародної конвенції по охороні нових сортів рослин : Закон України від 2.06.1995 р. N 209/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. - № 22. - ст.168.
20. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року, Конвенція, Міжнародні організації та союзи, 20.03.1883
21. Договір про патентне право, Договір, Міністерство закордонних справ України, 01.06.2000
22. Будапештський договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури, Договір, Міжнародні організації та союзи, 28.04.1977 (Про приєднання до Договору див. Закон N [474/96-ВР](#) від 01.11.96)
23. Про приєднання України до Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків (Гаазького акта, прийнятого 28 листопада 1960 року, та Женевського акта, прийнятого 2 липня 1999 року), Закон, Верховна Рада України, 17.01.2002
24. Ніццька угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків від 15 червня 1957 р., переглянута в Стокгольмі 14 липня 1967 р. і в Женеві 13 травня 1977 р. і змінена 28 вересня 1979 р., Угода, Міжнародні організації та союзи, 15.06.1957
25. Про приєднання України до Протоколу до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків, Закон, Верховна Рада України, 01.06.2000
26. Договір про закони щодо товарних знаків, Договір, Міжнародні організації та союзи, 27.10.1994
27. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб підприємців: Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 31-32. – Ст. 263.
28. Про господарські товариства. Закон України від 19 вересня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 49. – Ст. 682.
29. Про фермерське господарство. Закон України від 19 червня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 45. – Ст. 363.
30. Про об'єднання громадян: Закон України від 16.06.1992 р. N 2460-XII // Відомості Верховної Ради України.- 1992.- №34.
31. Про кооперацію: Закон України від 10 липня 2003 // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – №5. – С. 35.
32. Про споживчу кооперацію: Закон України від 10.04.1992 р. N 2265-XII // Відомості Верховної Ради України.- 1992.- № 30.- Ст.414.
33. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 17 липня 1997 року// Голос України.- 1997.- 8 серпня.

34. Про об'єднання громадян: Закон України від 16 червня 1992 року // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №34. – С.504.
35. Про благодійництво та благодійні організації: Закон України від 16 вересня 1997 р. № 531/97 // Відомості Верховної Ради України. - 1997. - № 46. – Ст. 292.
36. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23.04. 1991 р. // Відомості Верховної Ради України.- 1991.- №25.- Ст.283.
37. Про органи реєстрації актів громадянського стану. Закон України від 24 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - № 14. – Ст. 78.
38. Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні. Закон України від 10 грудня 1997 р. // Офіційний вісник України. – 1997. – Число 52. – С. 23-37.
39. Про банки і банківську діяльність. Закон України від 7 грудня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. - № 5-6. – Ст. 30.
40. Про особисте селянське господарство Закон України від 15.05.2003 // Відомості Верховної Ради України. – 2003 р. - № 29 - Ст. 232
41. Про формування і ведення Реєстру корпоративних прав держави: Закон України від 14.11.2003 // Офіційний вісник України. – 2003 р. – № 44. – Ст. 2303.
42. Про заставу. Закон України від 2 жовтня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 47. – Ст.642.
43. Про іпотеку. Закон України від 5 червня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 38. – Ст. 313.
44. Про оцінку земель // Закон України від 11.12.2003 № 137 8-IV
45. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень: Закон України від 1 липня 2004 р. // Відомості Верховної Ради. – 2004. – № 51
46. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні. Закон України від 12 липня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. - № 47. – Ст. 251.
47. Про управління об'єктами державної власності: Закон України від 21.09.2006 року// Відомості Верховної Ради України. – 2006. - № 46. – Ст. 456.
48. Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності: Закон України від 17 листопада 2009 року // Відомості Верховної Ради України. - 2010 р. - № 1, стор. 3 - Ст. 2
49. Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв): Закон України від 05.06.2003 // Відомості Верховної Ради України. -2003 р.- № 38-Ст. 314
50. Про право власності на окремі види майна: Постанова ВРУ від 17 червня 1992 р. № 2471-XII // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 35 – Ст. 517.
51. Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності: Закон України від 03.03.1998//
52. Відомості Верховної Ради України. - 1998 р.- № 34 - Ст. 228
53. Про приватизацію державного майна: Закон України від 4 березня 1992 року. // Відомості Верховної Ради. –1992. – № 24. – Ст. 348.
54. Про приватизацію державного житлового фонду. Закон України від 19 червня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 36. – Ст. 524.
55. Про особливості приватизації об'єктів незавершеного будівництва: Закон України від 14.09.2000 // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – N 45. – Ст. 375.
56. Про приватизацію майна невеликих державних підприємств (малу приватизацію): Закон України від 16.06.1992 // Відомості Верховної Ради України. – 1992 р. – № 24. – Ст. 350.
57. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради. – 1994. – N 13. – Ст. 64.
58. Про інформацію: Закон України від 2.10.1992р. N 2657-XII (із змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - №26. - ст.650; 2000, N 27, ст.213; 2002, N 29, ст.194, 2003.

59. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25.06.1993р. N 3322-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1993. - №33. -ст. 345.
60. Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування: Закон України від 17.01.2002 р.// Урядовий кур'єр – 20.02.2002 р. №34.
61. Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів та фонограм: Закон України від 23.03.2000//
62. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15.12.1993 р. в редакції Закону N1771-ІІІ від 01.06.2000 (із змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України, 2000, N 37, ст.307; 2001, N 8, ст. 37; 2002, N 16, ст.114; 2002, N 35, ст.256, 2003.
63. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15.12.1993р. N 3688-ХІІ (із змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - N 7. - ст.34; 2001, N 8, ст.37; 2002, N 16, ст.114; 2002, N 35, ст.256, 2003.
64. Про охорону прав на знаки для товарів та послуг: Закон України від 15.12.1993 р. N 3771-ХІІ (із змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - №7. - ст.36; 1999, N 32, ст.266; 2001, N 8, ст.37; 2002, N 7, ст.51; 2002, N 16, ст.114;2002, N 35, ст.256, 2003.
65. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 21.04. 1993 р. в редакції Закону N 2986-ІІІ від 17.01.2002 // Відомості Верховної Ради України. – 2002, N 23, ст.163.
66. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001р. N 2210-ІІІ (із змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2001. - №12. - ст.64; 2003, N 10-11, ст.86.
67. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996 р. N 236/96-ВР (із змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради – 1996. - №36. - ст.164; 1998, N 10, ст. 36; 1999, N 34, ст.274; 2002, N 7, ст.51; 2003.
68. Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем: Закон України (із змінами і доповненнями) N 621/97-ВР // Відомості Верховної Ради України - 1998, N 8, ст. 28; 1999, N 34, ст.274; 2001, N 8, ст.37; 2002, N 16, ст.114; 2002, N 35, ст.256; 2003.
69. Про охорону прав на зазначення походження товарів: Закон України від 16.06.1999 р.// ВВР. – 1999. – № 32. – С. 267.
70. Про захист прав споживачів: Закон України в редакції Закону від 01.12.1993р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - №1. – Ст.1.
71. Про електронний цифровий підпис // Закон України від 22.05.2003
72. Про здійснення державних закупівель: Закон України від 01 червня 2010 р. // Відомості Верховної Ради. – 2010. – № 2289-ІV
73. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 10 квітня 1992 року. // Відомості Верховної Ради. – 1992. – № 30. – Ст.416.
74. Про оренду землі: Закон України від 6 жовтня 1998 року. // Відомості Верховної Ради. – 1998. – № 46-47. – Ст. 280.
75. Про фінансовий лізинг: Закон України від 16 грудня 1997 року. // Відомості Верховної Ради. – 1998. – № 16. – Ст. 68.
76. Типовий договір найму житла в будинках державного та комунального житлового фонду // Офіційний вісник України – 1998 – №25. Про оренду землі // Закон України від 06.10.1998
77. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17 лютого 2011 року: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
78. Про основи містобудування: Закон України від 16 листопада 1992 року // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №52. – С. 683.
79. Про архітектурну діяльність: Закон України від 20 травня 1999 року // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №31. – С.246.
80. Про будівельні норми: Закон України //Відомості Верховної Ради України, 2010 р., N 5, ст. 41
81. Про відповідальність підприємств, їх об'єднань, установ та організацій за правопорушення у сфері містобудування: Закон України від 14 жовтня 1994 року // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – №46. – С. 411.

82. [Про комплексну реконструкцію кварталів \(мікрорайонів\) застарілого житлового фонду: Закон України](#) // Відомості Верховної Ради України, 2007 р., N 10, ст. 88
83. [Про благоустрій населених пунктів : Закон України](#) // Відомості Верховної Ради України, 2005 р., N 49, ст. 517; 2008 р., N 48, ст. 358; 2010 р., N 5, ст. 41
84. Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва: Закон України від 25.12.2008 № 800-VI // Відомості Верховної Ради України - 2009 р. - № 19 - Ст. 257
85. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII // Відомості Верховної Ради України- 1991 р.- № 47- Ст. 646
86. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю: ВР України, Закон № 978 від 19.06.2003 року// Відомості Верховної Ради, – 2003. – N 52, с. 377.
87. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: Закон України від 29.11.2001// Відомості Верховної Ради України -2010 р., № 1, стор. 3, Ст. 2
88. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 21 січня 2010 р. // Відомості Верховної Ради. – 2010. – № 1822-VI – Ст. 110.
89. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 р. // Відомості Верховної Ради. – 2000. – № 5-6. – Ст. 30.
90. Про платіжні системи та переказ грошей в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради. – 2001. – № 29 – Ст. 137.
91. Про автомобільний транспорт : Закон України // Відомості Верховної Ради. – 2006. – № 32. Ст. 273.
92. Про транспорт : Закон України // Відомості Верховної Ради. – 1994. – № 51. Ст. 446.
93. Про залізничний транспорт : Закон України від 04.07.1996// Відомості Верховної Ради України 1996 р.- № 40 - Ст. 183
94. Про дорожній рух: Закон України від 30.06.1993// Відомості Верховної Ради України - 1993 р.-№ 31-Ст. 338
95. Про страхування: Закон України від 7 березня 1996р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №18. – Ст.78.
96. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України від 1 січня 2005р. // Відомості Верховної Ради України . – 2005. – № 1. – Ст.1.

Базова література

97. Цивільне право / Під ред. Д.В.Бобрової, О. В.Дзери, Н. С. Кузнецової, О. А. Підпригори. – К.: Вентурі, 1997. – 980 с.
98. Цивільне право України / Під ред. О.Г. Брагеля, С.В. Губаря, В.П.Мироненко. – К.: ПАЛИВОДА, 2005. – 256 с.
99. Цивільне право України: Академічний курс: Підр.: У двох томах. Т.1 / За заг. ред. Я.М. Шевченко. – К.: Ін Юре, 2004. – 408с.
100. Цивільне право України: В двох томах / Під ред. В.І. Борсова, Л.М. Баранової, І.В. Жилінкової. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 552 с.
101. Цивільне право України: Загальна частина / Під ред. І.А. Бірюкова, Ю.О. Заїки, В.М. Співака. – К.: Наукова думка, 2000. – 304 с.
102. Цивільне право України: Навчальний посібник / За ред. Р.О. Стефанчука. – К.: Прецедент, 2005. – 448 с.
103. Цивільне право України: Підручник. У 2 т. / Під ред. В.І. Борисової, І.В. Спасиво-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 552 с.
104. Цивільне право України: Підручник. У 3 кн. Кн. 1. / За ред. Харитонова Є.О., Дрішлюка А.І. – Одеса: Юридична література, 2005. – 528 с.

105. Цивільний кодекс України. Коментар. Видання друге із змінами станом на 15 січня 2004 р. / За ред. Є. О. Харитонова. – Х.: Одиссей, 2004. – 856 с.
106. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар. У 2 ч. / За ред. Я. М. Шевченко. – К.: Ін Юре., 2004. – 692 с.
107. Цивільний кодекс України: Постатейні матеріали. У 2 ч. Ч.1 / за ред. А.С. Довгерта, Н.С. Кузнєцова. – К.: Юстиніан, 2005. – 680 с.
108. Право інтелектуальної власності: Академічний курс / Під ред. О.А. Підпригори, О.Д. Святоцького. – К.: Ін Юре, 2004. – 672 с.

Додаткова література

109. Автаева Н. Е. Гражданско-правовая защита социалистической собственности / Н. Е. Автаева, Н. П. Волошин. – М. : Юрид. лит., 1974. – 64 с. Агарков М.М. Учение о ценных бумагах. – М., 1993.
110. Азімов І. Забезпечення виконання зобов'язань. – Х., 1995.
111. Банківська система України. Правові засади організації / О. П. Орлюк. — К., 2003. — 240 с.
112. Беляневич О. А. Господарський договір та способи його укладання: Навч. посіб. — К.: Наук. думка, 2002. — 280 с.
113. Бирюков А.И., Заика Ю.А. Гражданское право в вопросах и ответах. Часть 1: Учебн. пособие. – К.: УАВМ, 1992.
114. Бірюков І.А. Цивільне право України: Загальна частина К.: Наукова думка, 2000
115. Богуславський М. М. Спадкування за законом та заповітом. — К.: Вентурі, 2004. — 146 с.
116. Брагинский М.И. Витрянский В.В. Договорное право. Книга первая: Общие положения: Изд. 3-е, стереотипное. – М.: “Статут”, 2001. – С. 404.
117. Брагинский М.И. Участие советского государства в гражданских правоотношениях. – М., 1981.
118. Братусь С.Н. Предмет и система советского гражданского права. – М., 1963.
119. Булгакова І. В., Клепікова О. В. Транспортне право України. Академічний курс: Підручник. — К.: Ін Юре, 2005. — 536 с.
120. Варкалло В. Об ответственности по гражданскому праву. – М., 1978.
121. Вебер Я.Р. Правосубъектность граждан в советском гражданском и семейном праве. – Рига, 1976.
122. Вінник О. М. Господарські товариства і виробничі кооперативи: правове становище. — К.: Знання, 1998. — 309 с.
123. Дахно І. І. Право інтелектуальної власності: Навч. посіб. — 2-е вид., перероб. і допов. — К.: ЦНЛ, 2006. — 278 с.
124. Жуковская О.Л. Ответственность за вред, причиненный источником повышенной опасности. – К., 1995.
125. Завидов Б.Д., Гусев О.Б. Гражданско-правовая ответственность: Справочник практикующего юриста. – М., 2000.
126. Загальна теорія цивільного права / Під ред. О.А. Підпригори. – К.: Вища школа, 1992.
127. Заїка Ю. О. Спадкове право України: Навч. посіб. — К.: Істина, 2006. — 216 с.
128. Зобов'язальне право: теорія і практика: Навч. посібник для студентів юрид. вузів і факультетів. – К. : Юрінком Інтер, 2004.
129. Иванов А.А. Договор финансовой аренды (лизинга): Учебно-практ. пособ. – М., 2001.
130. Иоффе О. С. Избранные труды по гражданскому праву: Из истории цивилистической мысли. Гражданское правоотношение. Критика теории “хозяйственного права”. — М.: Статут, 2000. — 777 с.
131. Иоффе О.С. Обязательственное право. – М., 1975.
132. Іваненко Л. М. Цивільно-правові засоби захисту прав споживачів (покупців). — К.: Юмана, 1998. — 224 с.66
133. Клименко О. М. Договір довічного утримання. — К.: Фурса, 2006. — 40 с.

134. Луць А. В. Свобода договору в цивільному праві України: Навч. посіб. — К.: Школа, 2004. — 160 с.
135. Луць В.В. Контракти в підприємницькій діяльності. — К., 1999.
136. Мейер Д. Й. Русское гражданское право. — М.: Статут, 2000. — 280 с.
137. Мозолин В. П., Фарнсворт Е. А. Договорное право в США и СССР: История и общие концепции. — М.: Наука, 1988. — 312 с.
138. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. У 2 т. — 3-є вид., перероб. і допов. / За ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. — К.: Юрінком Інтер, 2008. — Т. II. — 1088 с.
139. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. У 2 т. — 3-є вид., перероб. і допов. / За ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. — К.: Юрінком Інтер, 2008. — Т. I — 832 с.
140. Науково-практичний коментар цивільного кодексу України / За ред.. В.М. Косака. — К., 2004.
141. Право інтелектуальної власності: Наук.-практ. комент. до Цивільн. кодексу України / За заг ред. М. В. Паладія, Н. М. Мироненко, В. О. Жарова. — К.: Парламент. вид-во, 2006. — 432 с.
142. Право інтелектуальної власності / О. А. Підпригора, О. Д. Святоцький. — 2-е вид. — К.: ІнЮре, 2004. — С. 670.
143. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України / За ред. Ю. М. Капіци; Кол. авт.: Ю. М. Капіца, С. К. Ступак, В. П. Воробйов та ін. — К.: Слово, 2006. — 1104 с.
144. Пульнева О. С. Договір дарування / О. С. Пульнева, Є. І. Фурса, С. Я. Фурса. — К., 2005. — 52 с.
145. Рабінович П. М. Права людини і громадянина: Навч. посіб. / П. М. Рабінович, М. І. Хавронюк. — К.: Атіка, 2004. — 464 с.
146. Саниахметова Н.А. Юридический справочник предпринимателя: 5-е изд. — Харьков, 2003.
147. Саниахметова Н.А., Харитонов Е.А. Жилищное законодательство в вопросах и ответах. — М., 1991.
148. Саниахметова Н.О. Підприємницьке право: 2-е вид. — К., 2003.
149. Силенко Л.М, Цивільне право України. — Ч.2: Навч. посібник. — К.: Алерта, 2004.
150. ти. — М.: Юрид. лит., 1970.
151. Фурса С. Я., Фурса Є.І. Спадкове право. Теорія і практика: Навч. посібник. — К.: Атіка, 2002.
152. Халфина Р.О. Общее учение о правоотношении. — М., 1974.
153. [Харитонов Є.О., Старцев О.В. Цивільне право України : Підручник. — Вид. 2, перероб. і доп. — К. : Істина, 2007. — 816 с. ISBN 966-7613-44-5](#)
154. Цивільне право України Підручник: У 2 т. / Борисова В. І. -К.: Юрінком Інтер, 2004. - Т. 1. - 479 с.
155. Цивільне право України Підручник: У 2 т. / Борисова В. І. -К.: Юрінком Інтер, 2004. - Т. 2. - 552 с.
156. Цивільне право України. Академічний курс Підручник. За ред. Шевченко Я.М. У 2-х томах. Особлива частина. Т. 2 Київ: Видавничий дім, 2004
157. Цивільне право України. Договірні та недоговірні зобов'язання: Підручник / С. С. Бичкова, І. А. Бірюков, В. І. Бобрик та ін.; За заг. ред. С. С. Бичкової. — К.: КНТ, 2006. — 498 с.
158. Цивільне право України: Академічний курс Підручник. За ред. Шевченко Я. М.- У 2-х томах. Загальна частина. Т. 1 Київ: Видавничий дім, 2004
159. Цивільне право України: Підр./ О.Є.Харитонов, Н.О. Саниахметова. — К.: Істина, 2003. — 776 с.
160. Цивільне право. Підручник. Частина друга за ред. Д.Е.Боброва, О.В.Дзера, Н.С.Кузнецової, О.А.Підпригори.- К.: Вентурі, 1997.

161. Цивільне право. Підручник. Частина перша за ред. Д.Е.Боброва, О.В.Дзера, Н.С.Кузнецової, О.А.Підпригори.- К.: Вентурі, 1997.
162. Цивільний кодекс України: Коментар із змінами та доповненнями станом на 18 лютого 2004 р. – Одеса: “Юридична література”, 2004.
163. Цивільний кодекс України: Коментар. Видання друге із змінами за станом на 15 січня 2004 . – Харків, ТОВ “Одіссей”, 2004.
164. Цивільно-правова відповідальність юридичних осіб: Монографія / В. Д. Примака. — К.: Юрінком Інтер, 2007. — 432 с.
165. Шимон С. І. Цивільне та торгове право зарубіжних країн: Навч. посіб.– К.: КНЕУ, 2004. — 220 с.

ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Нормативно-правові акти:

1. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року // Голос України від 10.12.2008 – № 236.
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. У кн.: Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи. — К., 1992.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року // Вісник Верховного суду України. – 1977. – № 3.
4. Конституція України // Офіційний вісник України. – 2010 р. – № 72/1 Спеціальний випуск /. – Стор. 15, стаття 2598.
5. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] // Режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.
6. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 7 липня 2010 року зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] // Режим доступу <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2453-17>.
7. Про Конституційний Суд України: Закон України від 16 жовтня 1996 року зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] // Режим доступу <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/422/96-вр>.
8. Про прокуратуру: Закон України від 5 листопада 1991 року зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] // Режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1789-12>.
9. Про адвокатуру: Закон України від 19 грудня 1992 року зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] // Режим доступу <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2887-12>.
10. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 року зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] // Режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
11. Про доступ до судових рішень: Закон України від 22 грудня 2005 року зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] // Режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3262-15>.
12. Про державну мовну політику: Закон України від 28 листопада 2012 року [Електронний ресурс] // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5029-17>

Література:

13. Андрійчук О.В. Процесуальні строки в цивільному процесі. -Авторефер. дис. канд. юрид. наук. – Київ, 2009.
14. Бондаренко-Зелінська Н.Л. Оптимізація підготовки цивільних справ до судового розгляду як складові наближення процесуального законодавства України до європейських стандартів судочинства / Н.Л. Бондаренко-Зелінська. – Форум права, 2009. – №1 – с.56-62.
15. Бондаренко-Зелінська Н.Л. Підготовка цивільної справи до судового розгляду: монографія. – Х.: Харків юридичний. – 2009. – 188с.
16. Васильєва-Шаламова Ж.В. Участь у цивільному процесі експерта та спеціаліста: (порівнял.-правовий аспект) //Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2008. – №5. – С. 103-110.
17. Воронов А.Ф. Принципи гражданского процесса. Прошлое, настоящее, будущее. – М.:Городец. – 2009.

18. Глушкова Д.Г. Участь спеціаліста в цивільному судочинстві : автореф. дис. канд. наук, 12.00.03 – Харків, 2009 – 21 с.
19. Дорошенко О.Ф. Засоби доказування у цивільних спорах з порушення прав інтелектуальної власності // Вісник господарського судочинства. – 2006. – № 6. – с.67-70.
20. Дорошенко О.Ф. Роль спеціальних знань у проведенні судової експертизи об'єктів інтелектуальної власності // Право України. – 2006. – № 5. – С. 67-71.
21. Елисеєв Н.Г. Гражданское процессуальное право зарубежных стран. – М.: «Проспект», 2006.
22. Захарова О.С. Процесуальні гарантії в цивільному процесі // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. Випуск №83. – 2010. С.32-34.
23. Зейкан Я.П. Захист у цивільній справі: науково-практичний коментар. – К., 2008. – 488с.
24. Исаенкова О.В., Демичев А.А., Соловьева Т.В., Ткачева Н.Н. Иск в гражданском судопроизводстве – М.2009
25. Ізарова І. О. Поняття та ознаки нововиявлених обставин в цивільному процесі // Вісник Академії адвокатури України. – №3(22). – 2011. – С. 57-61.
26. Колісник О.В. «Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин» – Харків, 2008.
27. Комаров В. В., Бігун В. А, Баранкова В. В. та ін.: Підручник ; за ред. В. В. Комарова. – Х. : Право, 2011. – 1352 с.
28. Паскар А.Л. Цивільні процесуальні правовідносини: структурно-функціональний аналіз. Автореф. канд.юр.наук 120003 К. 2009.
29. Проблеми теорії та практики цивільного судочинства. За загальною редакцією В.В. Комарова. Харків Юридичний, 2008.
30. Самолук В. В. Зінчук Д.О. Цивільний процес: загальна частина. – Острог, 2012, – 148 с.
31. Сульженко Ю.О. Процесуальні повноваження суду у цивільному судочинстві // «Судова апеляція». – 2009. - №6 – с.42-51.
32. Таранова Т.С. Доказательственное право как элемент системы права // Університетські наукові записки: Часопис Хмельницького університету управління і права. – Вип.3. – 2007. – С. 178-184.
33. Треушников М.К., Законность в гражданском процессе и ее гарантии. Гражданский процесс: Теория и практика, Городец, 2008.
34. Треушников М.К., Принцип объективной истины, состязательности и свободная оценка доказательств. Гражданский процесс: Теория и практика . Городец, 2008.
35. Феннич В.П. Доказательственные презумпции гражданского судопроизводства с материальными и процессуальными фактами -основания их действия // Развитие процессуального законодательства: к 5-летию действия АПК РФ, ГПК РФ и Федерального Закона РФ «О третейских судах в Российской Федерации». Материалы международной научно-практической конференции, посвященной юбилею Т.Е. Абовой. Воронеж, 15-16 февраля 2008г. серия: Юбилеи, конференции, форумы. Выш.. 4 / Под ред. Е.И. Носыревой. – Воронеж: Изд-во Воронеж, гос. ун-та, 2008. – С. 350-354.
36. Феннич В.П. Загальні та спеціальні доказові презумпції в цивільному судочинстві // Від громадянського суспільства до правової держави: Тези II Міжнародної науково-практичної конференції. – Х. : ХНУ ім. В.М. Карабіна, 2008. – С. 217-220.
37. Феннич В.П. Презумпція визнання факту, якщо сторона утримує та не подає на вимогу суду письмові (речові) докази // Вибрані тези учасників I Міжнародного науково-практичного форуму «Принцип верховенства права та права людини» : Наук. зб. – Київ-Донецьк: Норд-Прес, 2009. – С. 212-215.
38. Феннич В.П. Презумпція вини як процесуальна гарантія захисту суб'єктивного права // Актуальні проблеми конституційного права та державотворення: 36. наук. пр. – Хмельницький: Вид-во ХУУП, 2008. – Частина 1. – С. 321-324.
39. Феннич В.П. Характерні ознаки доказових презумпцій, які використовуються у цивільному судочинстві //Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. – 2008. – № 1 (25).-С. 93-103.

40. Цивільний процес. Інтерактивний курс. за Ред. авторського колективу: Самолюка В.В., Воляника І., Філіп'єва А., Зінчук Д., Березюк Ю., Фурманчука О. – Видавн. НУ «Острозька академія». – Острог. – 2007.